
Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet kinderopvang in verband met een herziening van het stelsel van gastouderopvang (31874).**

(Zie vergadering van 6 juli 2009.)

De beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**: Het woord is aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

□

Staatssecretaris **Dijkma**: Voorzitter. Misschien mag ik mijn bijdrage beginnen met een persoonlijk woord van dank aan uw Kamer. Ik weet dat het in de laatste dagen voor het begin van het reces altijd heel ingewikkeld is om wetsvoorstellen nog te behandelen, ook door de schaarse tijd die er nog is. Ik stel het daarom bijzonder op prijs om in ieder geval in de gelegenheid te zijn gesteld om dit wetsvoorstel in uw midden te mogen verdedigen. Dat het woord "verdedigen" op zijn plek is, is wel gebleken uit de diverse bijdragen van uw Kamer. Aan de ene kant werd tegen mij gezegd dat mijn antwoorden "met belangstelling" tegemoet werden gezien, maar soms ook met enige vorm van "bezorgdheid". Ik zie het als een uitdaging die vorm van bezorgdheid weg te nemen, voor zover dat mogelijk is.

Ik zal mijn beantwoording in een aantal blokken organiseren. Ik zeg eerst iets over de plaats van het wetsvoorstel. Waarom doen wij dat en hoe verhoudt zich dat tot de overige maatregelen in de kinderopvang? Dan kom ik meteen bij een heet hangijzer waar velen van u over hebben gesproken, namelijk de koppeling tussen gewerkte uren en het aantal afgenomen uren kinderopvang. Dan vertel ik op het terrein van de gastouderopvang en de systematiek van het wetsvoorstel het een en ander over de deskundigheidseisen, de controle, waarom is gastouderopvang slechts op één plek uitvoerbaar, hoe zit het precies met de financiële risico's bij vraagouders en hebben wij last van staatspaternalisme, van staatspedagogiek of valt het allemaal wel mee? In het vierde blok ga ik in op de financiële consequenties. Tot slot volgt een blokje "overig" waarin ik graag een aantal opmerkingen wil maken over mogelijke vergelijkingen met het buitenland. Mevrouw Dupuis deed dit gisteren in haar inbreng.

Ik begin bij de plaats van het wetsvoorstel. Mijns inziens hebben verschillende fracties terecht benadrukt dat kinderopvang een regeling betreft waar mensen die er gebruik van willen maken omdat zij arbeid en zorg willen combineren, op moeten kunnen rekenen. Los daarvan is er in de afgelopen jaren nog een andere ontwikkeling geweest. Binnen de kinderopvang wordt er namelijk steeds meer gekeken naar de vraag wat goed voor kinderen is. Het gaat dus ook om ontwikkelingsstimulering. Ik ben dankbaar dat ik, mede door de heer De Boer, de mogelijkheid heb gekregen om hier nog even bij stil te staan. Immers, kinderopvang voorziet inderdaad in een belangrijke behoefte. Kinderopvang is een investering in kinderen, in de arbeidsmarkt maar ook in onze samenleving. De vraag van de heer Thissen waarom wij niet in polonaise door de Kamer gaan, is dan ook terecht. Dat zou men immers willen zien.

Het is ontegenzeggelijk waar – het feit dat wij deze kabinetsperiode zo veel investeren in kinderopvang bewijst dit ook – dat er sprake is van veel goede ontwikkelingen in de kinderopvang. Je merkt dat veel meer kinderen er met heel veel plezier gebruik van maken. Ook hun ouders zijn er blij mee. Dit wetsvoorstel gaat echter niet alleen over de goede kanten van de kinderopvang. Sinds 2005 hebben wij namelijk ook gezien dat op een aantal terreinen sprake is van ontwikkelingen die destijds niet door de wetgever beoogd waren. Willen wij de kinderopvang ook in de toekomst niet alleen financieel beheersbaar houden, maar ook betaalbaar voor ouders en bereikbaar voor iedereen, dan zullen wij nu moeten handelen. Nietsdoen is in dezen geen optie. Gastouderopvang is in die zin voor ons een waardevolle vorm van opvang. Het wetsvoorstel is bedoeld om deze waardevolle vorm van opvang te behouden, maar wel op een wijze die toekomstbestendig is. Volgens mij is dat de bedoeling van het wetsvoorstel.

De Kamer heeft een aantal kritische noten gekraakt over de vraag of een en ander bijdraagt aan arbeidsparticipatie. Wij hebben hiernaar onderzoek laten doen door het Centraal Planbureau. Wij vinden het uiteindelijk heel belangrijk dat wij met onze interventies arbeidsparticipatie op de rails houden. Wij willen inderdaad dat mensen meer gaan werken, dat vrouwen meer uren gaan werken. Dit betekent dat hiervoor een systeem moet worden georganiseerd dat dit ondersteunt. Op basis van de beoordeling van het Centraal Planbureau kun je twee elementen in de laatste wetswijziging onderscheiden waarover je kritisch zou kunnen zijn ten aanzien van de bijdrage aan de arbeidsparticipatie. Bij de gastouderopvang is voor een groot deel sprake van substitutie. Feitelijk werkten mensen al, maar zij kregen geen vergoeding omdat voorheen in informele sfeer kinderen werden opgevangen. Men regelde dit in familiair verband of met vrienden. Bij kinderdagverblijven zie je met name bij de hoogste inkomens een effect dat vergelijkbaar is met substitutie. Deze mensen gebruikten namelijk ook voorheen al kinderopvang, maar kregen daarvoor niet zo'n hoge vergoeding. In de beleving van ouders gaat het dan misschien om een bijdrage aan arbeidsparticipatie, hoewel ze die voorheen al leverden, maar vanuit het perspectief van de overheid, met de schaarse middelen die zij heeft, moet altijd nagedacht blijven worden over het bereiken van het meeste effect. Het geld komt nu eenmaal niet als manna uit de hemel vallen. Je moet dus heel kritisch kijken naar de vraag waar je mede ten aanzien van arbeidsparticipatie het meeste effect kunt bereiken binnen het wetsvoorstel. Voor ons was het belangrijk – ik neem aan dat de Kamer het oordeel van het Centraal Planbureau over het voorliggende wetsvoorstel kent – om vast te stellen dat het CPB geen negatieve effecten op de arbeidsparticipatie voorziet door de introductie van dit wetsvoorstel.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Ik heb uiteraard groot respect voor het oordeel van het Centraal Planbureau, hoewel het oordeel niet altijd met de praktijk overeen komt. Ik heb een probleem met de benadering van de staatssecretaris. Ik ben het met haar eens dat de groei in de gastouderopvang voor een deel substitutie betreft. De kernvraag is natuurlijk of van de informele opvang, betaald of niet – veel mensen betaalden wel – gebruik

Dijksma

werd gemaakt om te kunnen gaan werken. Stel dat je deze vorm van vergoeding afschaft of bemoeilijkt. Loop je dan niet het risico dat je de arbeidsparticipatie van vrouwen niet kunt behouden? Met één dag gratis oppassen is niets mis, maar als het gaat om een structurele voorziening van drie dagen in de week, dan mag dat ook wel een verplichtend karakter hebben. Dat is niet ernstig of ondermijnend. Wat ons betreft is de vraag niet of het meer participatie oplevert maar of deze maatregel er niet toe leidt dat de arbeidsparticipatie van vrouwen afneemt.

De heer **Thissen** (GroenLinks): Dit laat onverlet dat er een stijging is waargenomen van arbeidsparticipatie van vrouwen. Bovendien zijn vrouwen meer uren gaan werken. Als er al sprake is van substitutie, dan heeft een en ander in ieder geval bijgedragen aan meer koopkracht en dat heeft de economie weer gestimuleerd. Heeft de staatssecretaris dit ook meegenomen?

Staatssecretaris **Dijksma**: Als wij op die manier gaan rekenen, zijn wij volgens mij nog wel even bezig. Het Centraal Planbureau geeft aan dat er geen negatieve effecten te verwachten zijn als gevolg van deze ingreep. Voor iemand die verscheidene dagen in de week gebruik wil maken van gastouderopvang – mevrouw Linthorst vroeg hier aandacht voor – blijft gastouderopvang mogelijk. De veronderstelling dat met dit wetsvoorstel er in de toekomst geen gastouderopvang meer is, moet ik tegenspreken. Wij proberen die vorm van gastouderopvang die arbeidsparticipatie bevordert ten volle te steunen. Wij hebben een uurtarief voor gastouders vastgesteld waarmee ook zij een economisch zelfstandige positie op de arbeidsmarkt kunnen verwerven. Eigenlijk snijdt het mes hiermee aan twee kanten.

De heer Thissen zei gisteren dat ik te veel voor penningmeester speelde. Dat vraagt om een weerwoord. Als kinderopvang onder het ministerie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid zou hebben geressorteed, zou men de mee- en tegenvallers ongetwijfeld hebben kunnen opvangen met behulp van de systematiek van premies en dergelijke, zo veronderstelde de heer Thissen. Mijn collega-staatssecretaris en ook de minister op dat departement hebben, gezien de huidige situatie, hun handen vol aan het zoeken naar middelen om problemen ook op andere terreinen op te lossen. De veronderstelling dat het om financieel-technische redenen beter ware geweest om het onderwerp daar te laten, is onjuist. Sinds kinderopvang bij Onderwijs is ondergebracht zijn wij bovendien op een andere manier gaan werken aan het verbeteren van de kinderopvang. Deze manier heeft te maken met de kwaliteit die je aan kinderen wilt leveren. Dus investeren wij bijvoorbeeld 40 mln. in het verhogen van de opleidingen van de leidsters die werkzaam zijn in de kinderopvang. Dus investeren wij fors in de voorschoolse voorzieningen en de harmonisatie daarvan om voor kinderen een doorlopende lijn mogelijk te maken van de voorschoolse voorziening naar het basisonderwijs. Ik verzoek de heer Thissen deze argumenten op zich te laten inwerken en vervolgens de vraag te beantwoorden wie nu de penningmeester is.

Mevrouw **Meulenbelt** (SP): De staatssecretaris heeft gezegd dat er geen ongunstige effecten van deze wet te verwachten zijn. Zij schat echter dat er maar 35.000 van de 70.000 gastouders overblijven. Dat betekent dat

35.000 mensen minder hun eigen geld verdienen. Ik kan mij niet voorstellen dat dit niet is meegenomen in de sommetjes waarop de voorspellingen zijn gebaseerd.

Staatssecretaris **Dijksma**: Al dat soort effecten is meegenomen. Per saldo is het effect niet negatief. De investering die ertegenover staat om deze vorm van werkgelegenheid op de been te houden, is vele malen hoger dan de opbrengst.

Mevrouw **Meulenbelt** (SP): Dat moet u mij uitleggen. Misschien snap ik het niet, maar er zijn 35.000 mensen die niet meer als gastouder betaald kunnen werken. Dat zijn 35.000 mensen minder aan het werk. Ik snap niet waar u die laat.

Staatssecretaris **Dijksma**: Dat heeft ook te maken met de positie van de betrokkenen. Niet iedere gastouder haalt daaruit zijn hoofdkomen. Ik ga later in op de getallen die u noemt, want ik heb andere cijfers. Niet iedere gastouder verliest zijn baan, want mensen gaan ook andere dingen doen. Per saldo is alles doorgerekend, inclusief het effect van het verminderen van het aantal gastouders. Dan nog is de conclusie dat er geen sprake van een negatief effect op de arbeidsparticipatie. Het Centraal Planbureau heeft ons dat voorgerekend. De Kamer heeft die berekeningen al eerder gekregen. Ik wil die berekeningen hier niet in twijfel trekken.

Mevrouw **Meulenbelt** (SP): U weet net zo goed als ik dat gastouders over het algemeen en zeker de gastouders die nu af zullen haken, net niet de mensen zijn die zo gemakkelijk aan een andere baan kunnen komen. Ik ben geen geweldige rekenaar, maar 35.000 mensen minder blijft toch 35.000 mensen minder. U of het CPB verdonkemaant iets. Ik wil weten waarom dat niet telt. Er komt geen arbeid voor terug.

Staatssecretaris **Dijksma**: Nogmaals, dat heeft ook iets te maken met de doelgroep. Ik geef het voorbeeld van grootouders die gastouder zijn, maar die wellicht allang niet meer werken. Als zij informeel blijven oppassen, is dat voor de Staat een minder grote kostenpost, maar per saldo is er geen verlies van werkgelegenheid omdat deze mensen al geen arbeidzaam leven meer hadden.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Ik heb dat rapport van het CPB gelezen. Het is ook hier in huis, maar het ligt niet op het stapeltje dat ik meegenomen heb naar deze zaal. Ik meen mij te herinneren dat het CPB deze paragraaf begint met de constatering dat er weinig bekend is over de relatie tussen arbeidsparticipatie en gastouderschap. Als je daarmee begint, lijkt het mij heel erg moeilijk om daar zeer harde conclusies aan te verbinden.

Staatssecretaris **Dijksma**: Nogmaals, het gaat erom wat wij in de toekomst voor ogen hebben met de gastouderopvang. Ik ben het zeer met mevrouw Meulenbelt eens dat mensen in deze sector hun boterham moeten kunnen verdienen. Voor die mensen blijft deze optie volledig open. Het punt was dat informele opvang in toenemende mate werd geformaliseerd. Dat heeft niet altijd geleid tot meer arbeidsparticipatie. Daarom ligt deze keuze nu voor. Niet alleen bij dit onderwerp, maar bij alle onderwerpen moeten wij uitgaan van hetgeen de rekenmeesters van

Dijkma

het CPB ons voorleggen. Daar kunnen wij niet selectief in gaan winkelen.

Het is goed om vast te stellen dat dit niet de enige maatregel is om het systeem op langere termijn financieel beheersbaar, betaalbaar en toegankelijk te houden. Wij hebben de oudertabel al aangepast. De maximumuurprijs voor ondernemers is eenmalig bevroren. Wij zullen het komend jaar ook iets doen aan het uurtarief in de buitenschoolse opvang. Daar komt deze maatregelen dan nog bij. Het is een pakket waar een zeker evenwicht in zit. Misschien is het goed om ook vast te stellen dat de grootste bijdrage nog altijd van de rijksoverheid komt. Niet alleen investeren wij vanaf 2011 700 mln. structureel extra in de kinderopvang, maar tot die datum heb ik ook van minister Bos de tijd gekregen om met een extra bijdrage uit de algemene middelen van 1 mld. per jaar de begroting op orde te houden. Degene die denkt dat wij niet investeren, moet toch nog eens naar de feiten kijken.

Dan nu het tweede blokje: de koppeling aan de gewerkte uren. Alle fracties hebben op deze koppeling aangedrongen. Ik ben het daarmee eens. Die is zeer belangrijk. De commissie-Van Rijn heeft gezegd dat het stelsel niet een, twee, drie afhankelijk is te maken van het aantal uren van de minst werkende partner, want daar moet je dan vanzelfsprekend naar kijken. De commissie heeft aangegeven dat er een aantal technische problemen is. Er ontbreekt een dekkende en betrouwbare urenregistratie. De commissie heeft een aantal groepen genoemd, zoals zzp'ers, freelancers, uitzendkrachten en jobhoppers. De Tweede Kamer heeft eerder aangegeven, in het wetsvoorstel een mogelijkheid te willen creëren om zo snel mogelijk de koppeling aan gewerkte uren als basis te nemen voor het uitbetalen van de toeslag. Ik ben het daarmee eens.

Ik heb echter deze Kamer ook goed gehoord. Eigenlijk was de boodschap gisteren: het gaat ons niet snel genoeg. Het is mooi dat ik dit amendement heb, maar deze Kamer heeft nog onvoldoende zekerheid – ik zeg het maar in mijn eigen woorden – dat het kabinet daar echt serieus mee aan de slag gaat. Ik doe het volgende voorstel. Het is belangrijk om op korte termijn het debat te voeren over de vraag hoe dit gerealiseerd kan worden. Daarvoor moet eerst een aantal zaken onderzocht worden. Veel technische problemen worden niet zo maar opgelost. Daar moeten wij een goede modus voor vinden. Ik ben bereid om dit onderzoek nog deze zomer te starten. Op het moment dat de begrotingsbehandeling aanstaande is – dus vlak daarvoor – zal ik deze Kamer een brief doen toekomen met de uitkomsten van dit onderzoek en met voorstellen voor vervolgstappen. Dan wordt als het ware het traject geschetst dat je dan kan ingaan om het einddoel, de stip op de horizon, te realiseren.

De fractie van GroenLinks heeft terecht voorgesteld dat er ook gekeken moet worden naar de geautomatiseerde koppeling met de gegevens van het UWV. Dat onderzoek moet echter ook op een aantal andere punten gefocust worden. Ik hoop dat de uitkomst leidt tot een uitvoerbare koppeling van de gewerkte aan de opvang-uren.

Ik denk niet dat dit bovenop dit wetsvoorstel nog een enorme besparing zal opleveren. Wij hebben gezien dat de problematiek van het declareren van te veel uren vooral in de gastouderopvang plaatsvindt. Die vorm van opvang is op dat punt het meest kwetsbaar. Met dit

voorstel wordt een groot aantal zaken gerealiseerd waarmee dit probleem opgelost kan worden. Bij de kinderdagverblijven komt dit soms voor omdat ondernemers te veel uren declareren. Daarom maken wij de positie van ouders sterker en begrenzen wij nu al het aantal uren per dag. Wij zijn er een zeer groot voorstander van om een soort rationalisatie in de discussie te brengen. Wij zijn allemaal op zoek naar de link tussen directe arbeidsparticipatie en het aantal uren kinderopvang. Die rationalisatie is van zeer groot belang. Daardoor kunnen wij een ander type debat krijgen, ook met de economen, over de hoogte van de bijdrage.

De heer **Thissen** (GroenLinks): Het gaat niet alleen om de koppeling met de bestanden van het UWV. Juist het inlichtingenbureau koppelt bestanden van het UWV, van de sociale dienst, van de loonbelasting en van de Rijksdienst voor het Wegverkeer, maar die laatste is in dit verband minder aan de orde. Door de koppeling kan via het burgerservicenummer worden nagegaan hoeveel uren men werkt. Ook zzp'ers geven hun inkomen daarin op. Op een of andere manier is die koppeling gemakkelijker te maken, althans dat denk ik, want ik ben geen ICT-specialist. Het gaat dus niet alleen over het UWV.

Mevrouw **Goyert** (CDA): De kern van de regering voor deze wetswijziging is om fraude aan te pakken. Wij hebben daar tegenovergesteld dat een financieel systeem gemaakt moet worden. Fraude geheel wegneemen kan met geen enkel systeem. Wij hebben voorgesteld, en in de Tweede Kamer is dat ook gedaan, om een koppeling aan te brengen met de uren. Gaat u dat nu doen? Is dat voor u een basis? Ik hoor u zeggen: hier en daar gebeurt het al en wij zullen het onderzoeken. Dat hebben wij al vernomen. Mijn vraag is: kiest u er ook voor? Gelooft u er ook politiek gesproken in dat de gehele kinderopvang daardoor veel beter onderbouwd wordt?

Staatssecretaris **Dijkma**: Ja, voorzitter. Ik heb geprobeerd om in mijn eigen woorden te zeggen wat u nu zegt. Dat is ook een van de redenen waarom wij een beetje eigenwijs zijn geweest in onze reactie op het advies van de commissie-Van Rijn waarin staat: laat dit thema maar lopen, want het is weinig zinvol. In zoveel woorden stond dat er. Het kabinet heeft ervoor gekozen om dat niet te doen. Ik ben het met mevrouw Goyert eens dat het een belangrijke basis kan zijn, ook voor de kinderopvang, om het op die manier te regelen. De vraag die nu voorligt, is op welke wijze wij het gaan regelen.

Mevrouw **Goyert** (CDA): Nee, wij willen dat het geregeld wordt. Dat hebben wij heel duidelijk uitgesproken.

Staatssecretaris **Dijkma**: Volgens mij is daar geen discussie over, voorzitter.

Mevrouw **Goyert** (CDA): Op welke wijze zorgt u ervoor dat het ook gebeurt? Weer onderzoek, onderzoek? Er is voldoende onderzoek geweest.

Staatssecretaris **Dijkma**: Uit gesprekken met de uitvoeringsdienst, die dit moet doen, blijkt dat er een groot aantal bezwaren is tegen de voorstellen die tot nu toe zijn langsgekomen.

Dijksma

Mevrouw **Goyert** (CDA): Er kunnen veel bezwaren zijn, bijvoorbeeld bij de Belastingdienst. Het gaat echter wel over 3 mld.! Wij hebben het niet over niets. Is de politieke wil aanwezig om dit in te voeren? Iedere deskundige zegt dat dit de goede oplossing is.

Staatssecretaris **Dijksma**: Het antwoord is klip-en-klaar: ja.

Mevrouw **Dupuis** (VVD): Mijn vraag betreft de maximering van het aantal uren, een andere mogelijkheid om fraude te beperken. Kan daar nog eens goed naar gekeken worden? De 230 uur per maand overtreft verre het aantal uren dat de gemiddelde burger werkt. Kan er met dat getal iets gedaan worden? Wordt dat meegenomen bij het door de staatssecretaris voorgestelde onderzoek?

Staatssecretaris **Dijksma**: Wij hebben die maximering nodig zo lang wij nog geen rechtstreekse koppeling aan gewerkte uren hebben. In de inmiddels voorgestelde AMvB is het aantal van 32 uur opgenomen. Het is nu aan u om met ons ook het debat aan te gaan over de vraag of u dat voldoende vindt. Indien u van mening bent dat wij dat op een andere manier moeten berekenen, moeten wij dat debat aangaan. Eigenlijk kun je stellen dat de maximering er is zolang wij nog niet het ideale, door ons gewenste systeem van koppeling aan gewerkte uren hebben.

Mevrouw **Meulenbelt** (SP): Wij zijn het er dus over eens dat een van de problemen bij de huidige gang van zaken is dat er mensen zijn die te veel uren declareren. U zei zojuist: daar doen wij in dit wetsvoorstel al heel veel aan. Het kan zijn dat ik niet goed heb gelezen, maar misschien kunt u vertellen wat dat allemaal is.

Staatssecretaris **Dijksma**: Zoals ik al zei, komt er een AMvB met een maximering. Het is straks onmogelijk dat je zeven keer 24 uur kan claimen. Dat wordt een maximum van 32 uur. Ik begrijp dat daar ook nog discussie over kan zijn, maar dat maximum komt er sowieso. Het tweede belangrijke verschil met nu is dat wij het betalingsverkeer inzichtelijk maken. Ik geef een voorbeeld. Als een vraagouder en een gastouder nu afspreken dat zij een dienstverband aangaan, vindt er geen feitelijke controle plaats van de daadwerkelijke overdracht van middelen tussen beiden. Uit onderzoek van wat toen nog de SIOD heette, is geconstateerd dat het voorkomt dat vraagouders meer uren claimen dan zij feitelijk aan de gastouder betalen. Omdat in de toekomst het betalingsverkeer via het gastouderbureau loopt en dat ook gekoppeld is aan de systemen van de Belastingdienst – die dat ook kan controleren – is het onmogelijk om zogenaamde ABC-constructies, waarover mevrouw Linthorst gisteren sprak, nog langer vol te houden. Dat is een belangrijke prikkel om niet alleen uren te vragen als toeslag bij de rijksoverheid, want je weet nu één ding zeker: je moet ze ook betalen.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Als ik het goed begrijp, dan zegt de staatssecretaris dat zij in het najaar bij de begrotingsbehandeling met een brief komt met daarin de uitslag van het kortetermijnonderzoek. Er zullen daarin vervolgstappen staan met als einddoel een bepaalde datum waarop gewerkt wordt met verantwoording van

het aantal gewerkte uren van de minst werkende partner. Welke datum stelt de staatssecretaris zich daarbij voor? Moet ik denken aan pakweg 1 januari 2010? Zij zegt vervolgens dat tot die tijd de 230 uur uit de AMvB gelden, waarmee zij impliciet aangeeft dat die 230 uur na die tijd kunnen vervallen. Op welke wijze gaat de staatssecretaris om met de motie van de Tweede Kamer over de leeftijd van kinderen die gastouderopvang krijgen, namelijk nul tot vier jaar en ouder dan vier jaar? Die problematiek wordt in de AMvB niet opgenomen. Ook in de stukken stelt de staatssecretaris dat zij die nog even laat liggen. Neemt zij dat ook mee, zodat geen kinderopvang wordt vergoed voor de uren waarop kinderen die de basisschoolleeftijd hebben gekregen leerplichtig zijn?

Staatssecretaris **Dijksma**: Het een is wel contrair aan het ander. Als de koppeling aan de gewerkte uren het uitgangspunt is, is leeftijd wel relevant, maar niet het enige doorslaggevende argument. Je moet een goede inschatting maken van wat met name in de buitenschoolse opvang een reëel maximum aantal te vragen uren is. Ik ben het zeer eens met de indieners van het amendement. Zij hebben de mogelijkheid gecreëerd om het leeftijds criterium te hanteren. Wij zullen die vraag dan mede moeten beantwoorden. De zaken kunnen ook wel in samenhang worden gebracht. Als het aantal gewerkte uren de basis is, wordt niet meer toeslag gegeven dan het feitelijke aantal uren dat men werkt. Dan is een meer technische vraag of het daarnaast nog nodig is om ook nog een maximum te hanteren. Ik kan mij voorstellen dat je dat in een dergelijke situatie niet nodig hebt, omdat men niet zomaar 70 uur kinderopvang claimt op basis van een arbeidscontract. Daar moet wel naar worden gekeken.

De heer De Boer vraagt om een datum. Eén van de redenen om het wetsvoorstel nu te behandelen, en daar ben ik deze Kamer zeer erkentelijk voor, is omdat als je per 1 januari 2010 iets echt wilt doen, het voor de Belastingdienst noodzakelijk is dat hij de gegevens ongeveer nu krijgt. Met alle respect, maar 1 januari 2010 is geen haalbare datum. Het is een enorme systeemwijziging, die zorgvuldig en goed moet gebeuren, want er mag later geen gedoe over ontstaan. Ik stel mij voor dat als de uitkomst van het onderzoek er is, er vervolgstappen gezet worden en er op dat moment iets gezegd kan worden over de vraag wat een reële termijn is. Dat debat voeren wij wat mij betreft dit najaar. De brief zal vermoedelijk niet alleen namens mij verstuurd worden. Voor de uitvoerende dienst, de Belastingdienst, is staatssecretaris De Jager verantwoordelijk. Je kunt wel een ideaal hebben, en dat heb ik, maar de Belastingdienst moet het wel kunnen uitvoeren.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Het is fijn dat u de staatssecretaris van Financiën noemt. Mijn ervaring is dat hij uitermate snel kan werken aan Belastingwetten en andere wetten. In die zin is de staatssecretaris te prijzen dat zij met hem mag samenwerken, maar zij is mans en vrouws genoeg om te zeggen over welke termijn zij denkt. Zoals zij het nu zegt, kan het immers ook 2012 worden. Dat is natuurlijk niet de bedoeling.

Staatssecretaris **Dijksma**: Ik ben inderdaad zeer te prijzen; daar hebt u zeer gelijk in. Collega De Jager werkt snel, maar ik moet ook zeggen dat de Belastingdienst in

Dijksma

de afgelopen jaren, ook van de politiek, een flink aantal opdrachten heeft gekregen. Daardoor heeft die dienst het, om het zachtjes uit te drukken, heel druk. Er zijn bijvoorbeeld ook problemen met computersystemen en dergelijke. We moeten bij het noemen van het termijn ook reëel kijken naar wat mogelijk is. Ik zoek met u op dit punt naar het gemeenschappelijke: laat helder zijn dat hoe sneller het kan, hoe beter dat is. Dat vind ik ook, maar dat neemt niet weg dat je fair moet zijn over de problematiek die de uitvoering op dit punt mogelijk met zich meebrengt. Daar wil ik mijn ogen niet voor sluiten. Daarom zeg ik: laten we afspreken dat ik de Kamer in het najaar het voorstel stuur, met de stappen daarin. Dan kan ik op een goede manier helder maken welke termijn werkbaar is. Als u dan niet tevreden bent, weet u daar wel raad mee. Dat is inmiddels mijn indruk.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Mijn indruk is dat je, zolang een wetsvoorstel nog niet is aangenomen, de meeste kans hebt om nog iets toegezegd te krijgen. Wanneer een wetsvoorstel is aangenomen, heb je nog maar weinig middelen tot je beschikking. Ik vraag de staatssecretaris om een nadere precisering. Als ik het onjuist heb, moet de staatssecretaris mij verbeteren, maar ik begrijp uit de antwoorden tot nu toe dat zij ook de problematiek van zzp'ers, freelancers enzovoort wil meenemen in dat onderzoek. Een mooi spreekwoord is: het perfecte is de vijand van het goede. Als het voor de werknemers mogelijk is, zouden we daar dan alvast mee kunnen beginnen? Dan hebben we immers in ieder geval de bulk van de ouders te pakken.

Ik begrijp ook van de staatssecretaris dat de voorstellen die tot nu zijn langsgelopen, op problemen stuiten. De voorstellen die ik heb gezien, betreffen een koppeling aan de aangifte van de werknemers aan de Belastingdienst en een melding van de werkgever. Op ieder arbeidscontract staat immers het deeltijdpercentage. Als die twee opties al niet werkbaar zijn, wat moet ik mij dan voorstellen bij een onderzoek naar het vervolg? Welke andere mogelijkheden zijn er? Kan de staatssecretaris een tipje van de sluier oplichten?

Staatssecretaris **Dijksma**: Bij alles wat wij in dit land doen, moeten wij natuurlijk ook de rechtsgelijkheid in ogenschouw nemen. Wij moeten dus bekijken of het mogelijk is om bijvoorbeeld één groep mensen eerder in zo'n systeem te laten indalen dan een andere groep. Als dat rechtspositioneel kan, moet je dat volgens mij doen, maar dat is niet zeker. Het is immers mogelijk dat je daarmee als het ware verschillende posities creëert waarbij de ene werknemer alleen recht heeft op het aantal uren dat hij of zij heeft gewerkt, terwijl een zzp'er dan recht heeft op een maximum. Daar zou mogelijk een verschil kunnen ontstaan. Dat zullen wij daarbij dus bekijken. Wij zullen bezien of stappen met verschillende doelgroepen mogelijk zijn. Dat is een verschil ten opzichte van het eerdere voorstel.

Daarnaast heb ik in antwoord op de heer Thissen al gezegd dat bijvoorbeeld het voorstel om te kijken naar koppeling met gegevens van het UWV, een basis zou kunnen zijn om verder te gaan, ondanks een aantal problemen die wij daarbij hebben vastgesteld.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): De positie van zzp'ers is op tal van terreinen heel anders dan die van werknemers. Dat heeft tot nu toe nog nooit tot problemen geleid. Het

zijn gewoon verschillende categorieën. Dat wil niet zeggen dat je niet ook een regeling zou moeten treffen voor zzp'ers, maar de vraag is wel of je de grote groep die je makkelijk kunt onderbrengen in een regeling, moet laten wachten op de complexe problematiek op grond van rechtsongelijkheid, die op tal van terreinen bestaat en waarvan niemand een probleem maakt.

Staatssecretaris **Dijksma**: Dat is inderdaad een goede vraag. Die moeten wij dus ook beantwoorden.

Het derde blok gaat meer in het algemeen over de gastouderopvang in de toekomst. Enkele leden hebben gevraagd of ik helder uiteen kan zetten waaruit het EVC-traject bestaat en hoe de voorlichting hierover zal verlopen. Bij het EVC-traject worden alle competenties die een individu zich eigen heeft gemaakt, bijvoorbeeld op basis van ervaring in het werken in de gastouderopvang, gemeten en afgezet tegen een landelijke standaard. De landelijke standaard is in dit geval de mbo 2-opleiding Helpende zorg en welzijn, gericht op gastouderopvang. Mensen kunnen in de toekomst dus kiezen of zij ofwel die mbo 2-route willen volgen ofwel op een andere manier aan dezelfde norm willen voldoen, namelijk via de zogenaamde EVC-route. Die leidt dan tot een ervaringscertificaat. Er wordt nu samen met de branche gewerkt aan een centraal aanmeldpunt waar gastouderbureaus hun gastouders kunnen aanmelden voor de EVC-procedure of het mbo-examen.

Eigenlijk streef ik ernaar – dat hangt uiteraard ook af van de wijze waarop het wetsvoorstel nu verder zijn vervolg krijgt – om vanaf september 2009 die inschrijving al mogelijk te maken. Dan ontstaat dit najaar al zicht op het aantal gastouders dat zich aanmeldt voor de ene route of voor het andere traject. In het wetsvoorstel is geregeld dat gastouderbureaus voor 1 januari 2010 aan vraagouders moeten melden of hun gastouder naar verwachting gaat voldoen aan kwaliteitseisen. Ik zal daar straks nog iets over zeggen, maar daarmee ligt een stukje van het risico bij het gastouderbureau, zoals ook blijkt uit de wijze waarop wij gastouderbureaus hiervoor verantwoordelijk hebben gemaakt, ook ten opzichte van de vraagouder. Eigenlijk moet er al voor 1 januari bij de gastouderbureaus die bemiddelen naar de vraagouders toe, een reëel beeld zijn of de gastouder gaat voldoen aan de norm. Daarmee voorkom je dat vraagouders in de toekomst te maken krijgen met gastouders die het EVC-traject niet willen volgen of die niet aan de deskundigheidseisen willen voldoen.

Het EHBO-diploma is al vanaf 1 april jongstleden verplicht. Niet alle gastouders hebben dat diploma. Dat komt doordat wij niet de gastouders, maar de gastouderbureaus controleren. Dat blijkt dus geen effectieve controle te zijn. Dat deel van de deskundigheidseisen is dus gewoon al staand beleid, maar wij zien dat lang niet iedereen zich daaraan houdt. Dat komt omdat wij niet direct bij de gastouder kunnen vaststellen of dat gedaan wordt.

Mevrouw **Goyert** (CDA): U weet dat dit voor ons een heel moeilijk punt is. Toen het wetsvoorstel in 2005 werd aangenomen, is voor de gastouders niet geformuleerd dat zij gebrevetteerd moesten zijn. Nu is er voortschrijdend inzicht en moeten zij toch gebrevetteerd zijn. Een EHBO-diploma is prima, maar ik heb informatie dat het bij verdergaande competentie gaat om hele procedures.

Dijkma

Daarnaast: wat geeft u zoveel vertrouwen in de gastouderbureaus, waar u nu een echte controletaak neerlegt? In de stukken schrijft u zelf dat er sprake is van marktwerking. In mijn contacten met de vereniging heb ik gevraagd of het mogelijk is om bijvoorbeeld tot een bepaalde prijsstelling voor de gastouderbureaus te komen. Dat kan niet; dat is marktwerking. Nu legt u daar de controle neer op de mensen die al jaren die opvang doen en op basis daarvan competent zijn. Ik zou dolgraag willen dat dit, als dit dan zo nodig moet – dat zie ik niet – een heel lichte toets is, zonder dat allerlei cursussen en een mbo 2-opleiding nodig zijn. Ik vind dat heel zwaar aangezet. Nieuwe mensen kunnen kiezen, maar als overheid kun je gaande de rit niet zomaar eisen stellen en verhogen, waardoor er echt paniek in de tent is. U zegt dat zij het dan maar niet moeten doen, maar zo is het niet. Die mensen hebben hun taak gewoon op een goede manier gedaan. Ik zou dus graag zien dat daarbij een soepele benadering mogelijk is.

Staatssecretaris **Dijkma**: Dat is de kern van de discussie. U hebt vervolgens ongeveer vier punten aangestipt.

Mevrouw **Dupuis** (VVD): Ik heb een aanvullende vraag. Dan kan de staatssecretaris dat in één keer meenemen. Overschat de staatssecretaris cognitie, dus kennisinhoud, niet erg vergeleken met emotionele volwassenheid en rijpheid? Waarom zou cognitie de garantie bieden voor goed pedagogisch gedrag? Ik denk dat een aantal mensen dat ook goed zou kunnen op grond van andere competenties, emotionele competenties. Toetsing van die emotionele competenties is niet aan de orde. Is dat niet veel meer van belang om te toetsen? Volgens mij ontstaat er nu een behoorlijke verwarring over wat leidt tot goed gedrag tegenover kinderen.

Staatssecretaris **Dijkma**: Ik denk dat ik toch moet uitleggen waarnaar gekeken wordt. Het gaat niet zozeer om cognitie. De standaard wordt gebaseerd op de huidige gastouders en de manier waarop zij werken. Dan gaat het bijvoorbeeld om de manier waarop je omgaat met een incident als je verschillende kinderen opvangt. Wat betekent dat dan voor de rest van de kinderen? Naar dat type zaken wordt gekeken. Dat heeft elementen van zorg en veiligheid in zich, maar geen hogere vorm van cognitie. Met alle respect, wij hebben het over een mbo 2-opleiding. De standaard is niet zo hoog dat die voor veel mensen niet te halen zou zijn: 65% van alle mensen in Nederland heeft minimaal dat niveau. Ik kijk naar het type beroepen dat bij een mbo 2-opleiding hoort. Dan gaat het over een assistent in een slagerij of een tweede autospuiter. Als je eerste autospuiter wilt worden, dan heb je al mbo 3. Mensen die in de kinderdagverblijven werkzaam zijn, hebben bijvoorbeeld minimaal mbo 3 nodig. Er blijft ook echt een verschil bestaan.

Mevrouw Goyert heeft gelijk als zij stelt dat de toets te halen moet zijn. Het gaat er niet zozeer om dat de inhoud de drempel is, maar meer de moeite die mensen ervoor moeten doen. Als je een portfolio opbouwt op basis van je huidige ervaring als gastouder, dan kan een gastouderbureau je daarbij helpen. Het aanmeldpunt dat ik net noemde, zal ook fungeren als een helpdesk. Dan ben je heel wel in staat om door zo'n EVC-traject te komen. Omdat het specifiek ontworpen wordt voor deze sector, is het geen langjarige opleiding. Het duurt nog geen jaar.

Als het goed is, ben je daar in een vrij korte termijn doorheen. Je bouwt een portfolio op en je voert een gesprek. Als het kan, vindt dat gesprek plaats op je werkplek. Dan kun je laten zien hoe je nu al fungeert als gastouder. Vervolgens kun je in aanmerking komen voor het ervaringscertificaat. Het is dus een toets die te doen is.

Mevrouw Dupuis stelt terecht dat niet de cognitie het ijkpunt moet zijn, maar de wijze waarop je met kinderen omgaat. Die omgang moet een niveau hebben die past bij deze vorm van opvang. Ik denk dat het belangrijk is dat wij het op deze manier doen. Anders kunnen wij net zo goed stoppen met het wetsvoorstel, want dan haal je het hart eruit.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Ik vroeg mij af of er ook beroep mogelijk is tegen de situatie waarin de registratie geweigerd wordt. Kan de gastouder dan ergens in beroep gaan?

Staatssecretaris **Dijkma**: Daar zal ik in tweede termijn op terugkomen. Ik denk dat hiervoor de gebruikelijke EVC-procedures gelden. Ik kan wel zeggen dat er altijd een herkansing mogelijk is. Op het moment dat je niet meteen door het traject komt, kun je het opnieuw doen.

Mevrouw **Meulenbelt** (SP): Ik moet mijzelf er steeds aan herinneren dat de oorsprong van deze wet voornamelijk is gelegen in bezuinigingen. Aan de andere kant worden er allerlei buitengewoon dure, nieuwe maatregelen ingevoerd, bijvoorbeeld controle door de GGD en het afleggen van examens. Wat was de reden voor die certificering? Waren er klachten? Is gebleken dat die ouders niet voldeden? Waren de gastouderbureaus niet in staat om een andere gastouder te nemen als een gastouder niet voldeed? Ik weet eigenlijk niet wat de aanleiding is om tot zo'n grote reorganisatie te komen, die veel geld kost en die veel mensen die het werk allang doen tot hun verrassing dwingt om allerlei dingen te doen. Wat was de aanleiding?

Staatssecretaris **Dijkma**: De aanleiding is dat wij als kabinet een keuze hebben gemaakt voor de wijze waarop wij gastouderopvang willen realiseren. Wij willen een goed aanbod in de informele sfeer, in huiselijke kring, realiseren, maar wij vinden ook dat er passende eisen gesteld mogen worden op het moment dat de informele sector formeel opereert. Iemand zei dat mensen die thuis hun eigen kinderen opvoeden ook niet door de GGD worden gecontroleerd. Dat klopt. Zij vragen daar ook geen kinderopvangtoeslag voor van de staat. Het gaat om opvang waarvoor een minimale vorm van professionaliteit gevraagd wordt en dan mag daar ook wat tegenover staan. Gastouders verdienen per kind wel € 5 per uur. Voor vier kinderen is het € 20 per uur. Als je dat drie of vier dagen per week doet, dan verdien je daar een goede boterham aan. Dat lijkt mij prima, maar dan mogen wij ook iets vragen.

De heer **Thissen** (GroenLinks): De grootste sociale dienst van Nederland is de Belastingdienst Toeslagen. Die dienst betaalt aan iedereen die het aanvraagt en die daarvoor in aanmerking komt een kindgebonden budget. Bovendien krijgt iedere ouder kindgebonden budget. Wij betalen wel voor de gevolgen van niet-controleren achter de

Dijksma

voordeur. Ik noem de jeugdzorg. Die redenering vind ik dus niet sterk.

Staatssecretaris **Dijksma**: Misschien mag ik toch een poging doen. De heer Thissen heeft het over het kindgebonden budget en de kinderbijslag, maar die hebben niet tot doel om voor opvang te betalen. Zij hebben geen inhoudelijk doel, anders dan ouders te ondersteunen, ook als zij beiden niet werken. Het doel van de kinderopvangtoeslag is anders. Het doel is niet om ouders financieel te steunen. Het doel is tweeledig: arbeidsparticipatie bevorderen en sinds enkele jaren de ontwikkeling van kinderen stimuleren.

De heer **Thissen** (GroenLinks): Uw redenering is dat het budgettair uit de bocht is gevlogen. Wij moeten wel ingrijpen. Ik zal dadelijk in tweede termijn zeggen wat ik daarvan vind, maar dat kan ik nog snappen. U maakt het financieel schraler dan het al was en nu gaat u ook nog eens extra eisen stellen aan gastouders en aan het adres van die gastouders. Dat zien wij niet. Wij geven ook veel geld uit aan gezinnen in de vorm van kinderbijslag en kindgebonden budget en daar worden geen eisen aan gesteld. Of die ouders hun kinderen goed opvoeden in een fatsoenlijke omgeving, weten wij niet. Het enige wat wij weten is dat er veel gevolgschade is door mislukte opvoeding en verzorging van kinderen. Dat is te zien in het speciaal onderwijs, in allerlei begeleidende diensten, in jeugdzorg en allerlei hulpverleningstrajecten. Je zou kunnen zeggen dat wij bij iedereen thuis moeten gaan controleren als wij dat kunnen voorkomen.

De **voorzitter**: Mag ik iedereen vragen om de interrupties zo kort mogelijk te houden?

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): De staatssecretaris heeft natuurlijk gelijk dat sommige toeslagen geen relatie hebben met opvang, maar dat geldt niet voor de inkomensafhankelijke combinatiekorting. De commissie-Van Rijn heeft aangegeven dat dit een goede mogelijkheid is met het hoogste effect, met name voor de arbeidsparticipatie van alleenstaande ouders.

Staatssecretaris **Dijksma**: Ja, de commissie-Van Rijn heeft daarnaar gekeken en wij overigens ook, maar uiteindelijk hebben wij er niet voor gekozen om deze route te bewandelen. De inkomensafhankelijke combinatiekorting heeft in vergelijking met de kinderbijslag of het kindgebonden budget inderdaad een vele malen hoger participierend effect. Je krijgt die korting ook alleen als je allebei werkt. Dat is de goede redenering daarachter. Als je de middelen via die inkomensafhankelijke combinatiekorting over alle ouders zou verdelen, zou het er per saldo toe leiden dat ook ouders die nu geen gebruik maken van opvang meedelen. Dat zou in het huidige budgettaire kader – en meer heb ik niet gekregen – betekenen dat veel ouders veel minder overheidsbijdrage krijgen dan nu het geval is. Die afweging moet je wel maken en om die reden hebben wij daar niet voor gekozen.

Voorzitter. De kosten van het traject zijn geregeld. Wij betalen het uit de OCW-begroting. Juist om het geen onneembare drempel te laten zijn, is het streven erop gericht de kosten voor de gastouders zo laag mogelijk te houden. Bij een erkende evc-procedure liggen de kosten doorgaans rond de € 1000. Dat hangt ook een beetje af

van de vraag of er een gemeenschappelijke inkoop is. Als organisaties samenwerken, zie je dat ze in staat zijn om dat bedrag naar beneden te brengen. Wij bieden tijdelijk een compensatie van 75% van de kosten tot maximaal € 750. Dat kan betekenen dat de kosten om mee te doen rond de € 250 zijn. Mensen die via het mbo-examen de route volgen, betalen uiteindelijk alleen het examenbedrag, want dit is bekostigd onderwijs. Dat bedrag ligt daar nog weer iets onder.

Is het voor gastouders financieel wel te doen? Wij hebben al een rekensommetje gemaakt van de gemiddelde kosten. Je kunt uitgaan van een uurprijs van € 5 per kind. Mevrouw Goyert vroeg zich af wat een faire prijs is voor een gastouderbureau. Daar hebben wij wel een idee van en die bureaus moeten daarin transparant zijn. Als ze uit de pas lopen, behouden wij ons het recht voor om in te grijpen. Als per uur € 1 wordt afgedragen aan het gastouderbureau, dan verdien je, als je drie dagen per week twee kinderen opvangt, de investering in ongeveer een week terug. Het is een eenmalige investering, want je hoeft je niet elk jaar opnieuw te kwalificeren. Die drempel moet dus te halen zijn. We hebben het bewust zo laag mogelijk gehouden.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Kan de staatssecretaris het even voorrekenen? Ik ben daar niet zo goed in.

Staatssecretaris **Dijksma**: Ik ga uit van de situatie waarin je € 5 per uur rekent, waarvan € 1 administratiekosten, en waarin je drie dagen per week twee kinderen opvangt van 8.00 tot 18.00 uur. Het kan ook zijn dat je de kinderen elke middag na school hebt en dan heb je wellicht anderhalve week of twee weken nodig om de investering terug te verdienen. Het is slechts een voorbeeld, dat niet allesomvattend is.

Wij hebben natuurlijk met de GGD gesproken over de controle. Het is voor die organisatie soms lastig om de opvang ter hand te nemen. Als wij de GGD zouden vragen om op dezelfde manier te controleren als nu gebeurt, gaat het niet lukken. Dat is wel zeker. Daarom ook is afgesproken dat de GGD een quick scan gaat doen. Dat is een eenmalige activiteit om de registratie van gastouders te begeleiden. Daarna willen wij toe naar een meer risicogestuurde vorm van controle. Dat betekent dat je na het ingangsjaar 2010 meer steekproefsgewijs gaat werken. Het is van belang dat die controle bij de gastouders zelf plaatsvindt als de "papiercontrole" achter de rug is. Men kan op afstand al zien of iemand bezig is met een opleiding en dergelijke. Deze gang van zaken betekent dus niet dat iedereen altijd thuis wordt gecontroleerd. We hebben het zo georganiseerd dat het voor de uitvoerders zo gemakkelijk mogelijk wordt gemaakt. Iemand die niet voldoet aan de minimale normen, wordt niet bezocht want die komt niet in het register.

Mevrouw **Meulenbelt** (SP): In de memorie van antwoord staat: de opvang wordt een professionele vorm van opvang waarvan de kwaliteit in de toekomst rechtstreeks aan huis wordt gecontroleerd door de GGD. Maar dat lijkt mij niet een quick scan, want met zo'n scan ga je niet een kwaliteit controleren.

Staatssecretaris **Dijksma**: Je kijkt wel naar de omgeving waarin kinderen worden opgevangen en dat is ook kwaliteit. Hetzelfde geldt voor de vraag of mensen

Dijksma

voldoen aan de deskundigheidsnorm. Het is maar hoe je het wilt lezen, maar het moet wel uitvoerbaar zijn. Wij hebben hierover afspraken gemaakt met de GGD. Men krijgt niet alleen meer geld, maar ook de mogelijkheid om anders te controleren. Het gaat erom dat mensen vrij snel in de gaten hebben of een gastouder voldoet aan de eisen. Er kan geen sprake zijn van een urenlange controle. Dat gaat niet lukken.

Gevraagd is waarom maar op één plek mag worden opgevangen. Dat is een nadrukkelijke wens van de uitvoeringsorganisatie. Als wij willen dat het gaat werken, hebben wij rekening te houden met de wensen van de GGD. Vanuit de Kamer is gevraagd waarom dit zo stringent wordt geregeld. Wij hebben een moment van monitoring voorgesteld om te bezien of deze maatregel niet te streng is. Als er problemen dreigen, zullen wij een wijziging voorstellen. Maar op dit moment heeft de uitvoerder grote bezwaren om dit te doen. Het is niet waar dat het aantal gastoudergezinnen afneemt als je op meer plekken aanbod mag creëren. In het verleden hebben wij gezien – en dat heeft de GGD nadrukkelijk bevestigd – dat dit systeem van gastouderopvang niet alleen wordt bepaald door de vraag, maar ook door het aanbod.

Men wijst mij op onzekerheden in de onderbouwing van besparingen. Niet alles kan tegelijk waar zijn. Als die onzekerheden er zijn, moet je voorzichtig zijn bij de invulling van de wet. Als die onzekerheden er niet zijn, kan je meer mogelijkheden creëren. Als de resultaten van de monitor daartoe aanleiding geven, zullen wij het systeem zeker "losser" maken.

Mevrouw **Goyert** (CDA): U hebt het over monitoring. Begrijpt de regering wat al deze controlemogelijkheden teweeg brengen op het terrein van de gastouderopvang? Het stuit mij tegen de borst als ik dit allemaal hoor. Het systeem wordt ingevoerd en daarna wordt bezien of het werkt. Ik vind dit een vergaande bureaucrativering. Kunnen wij dan helemaal niets meer aan ouders overlaten? Kunnen zij het niet beoordelen? Ik heb hier grote moeite mee.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Dit is een voorbeeld van de zaken op z'n kop zetten. Wij kennen goede vormen van kinderopvang. Gastouders kunnen op twee locaties hun werk uitstekend doen, maar nu zegt de uitvoeringsorganisatie daarmee problemen te hebben. De staatssecretaris luistert naar die bezwaren en zegt: op termijn kunnen wij het alsnog aanpassen. Zij moet het echter omdraaien en op meerdere plekken opvangmogelijkheden creëren. Als blijkt dat de uitvoeringsorganisatie dat niet aankan, zien we wel verder. Maar de staatssecretaris moet niet aan de andere kant beginnen.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Ik wil mij graag door de staatssecretaris laten overtuigen, het is ten slotte mijn "eigen" staatssecretaris. Laat zij mij nu eens het verschil uitleggen. De GGD moet alle gastouderplekken controleren. Er zijn twee gezinnen die een gastouder nodig hebben. Gastouder A doet dat nu maandag en woensdag bij het ene gezin en op dinsdag en vrijdag bij het andere gezin. Dat mag niet meer, want dat zijn twee plekken, het is bij het gezin thuis, dus moet gezin B moet een andere gastouder zoeken. Dan komt gastouder X. De GGD moet dan toch evengoed die twee plekken bezoeken? Wat is

nu het argument om te verbieden om dat door één gastouder te laten doen?

Mevrouw **Meulenbelt** (SP): Het ging goed. Ik kan mij voorstellen dat er aangepaste wetgeving nodig is als er problemen zijn, maar hier waren geen problemen. Het probleem wordt gemaakt omdat er een vorm van controle moet worden ingevoerd, waarvan de staatssecretaris niet duidelijk kan maken waarvoor dat nodig is. Vervolgens zegt zij dat dit wel mee zal vallen, omdat het maar een quick scan is. Ik ga ervan uit dat de vraagouders heel veel beter in staat zijn om een quick scan te doen om te kijken of een plek goed is voor hun kinderen. Die kennen hun kinderen en de plek waar de kinderen naartoe gaan. Het aanbod bestaat uit gastouders die voor zover ik weet – de staatssecretaris heeft dat ook niet tegengesproken – voldeden in hun taak. Waarom is dat nu niet het uitgangspunt?

Staatssecretaris **Dijksma**: Misschien wreekt zich nu wel dat, juist om recht te doen aan de gastouderopvang, ik niet begonnen ben met de opsomming van alle dingen die wij tegen zijn gekomen en die niet goed gingen. Dat zijn er nogal wat. Helaas hebben wij moeten vaststellen dat het feit dat wij op afstand bleven en niet in de gastouderomgeving zelf zijn gekomen zich op tal van onderwerpen heeft gewroken. Bij de steekproefsgewijze controles die nu in ieder geval gedaan worden, zijn wij tegengekomen dat gastouders bijvoorbeeld meer kinderen opvangen dan ze aangeven. Wij hebben ook geconstateerd dat veel meer uren in rekening werden gebracht dan feitelijk werd opgepast. Onlangs hebben wij in Utrecht nog een kwestie gehad waarin miljoenen teruggevorderd moeten worden, omdat de gastouderbureaus uiteindelijk bijna een wereld op zichzelf zijn geworden. Als alle mensen engelen waren – ik spreek de heer Van der Vlies na – hadden wij dit soort regels niet nodig. Helaas moeten in deze sector de goede mensen, die er al heel lang werken, ook ver voor de Wet kinderopvang, vergaand lijden onder de mensen die om allerlei andere redenen maar in die branche gingen.

Mevrouw **Meulenbelt** (SP): Dat hadden wij, zowel in de Tweede Kamer als hier dan al heel veel eerder moeten weten via een fatsoenlijke rapportage en niet via een soort roddel tijdens de discussie.

Staatssecretaris **Dijksma**: Daar moet ik bezwaar tegen maken, want u weet dat, u hebt dat rapport van de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst gekregen, u hebt ook de rapportage van de Belastingdienst waaruit blijkt dat uit steekproeven het vermoeden naar voren komt dat wellicht meer dan de helft van de mensen die als gastouder optreden niet eens inkomstenbelasting betaalt. Kom nu niet met het verhaal dat u dat niet weet, want dat is een van de redenen waarom wij dit ook doen. Ik doe dat natuurlijk niet omdat ik 's ochtends bij het opstaan denk: laten wij dat nu eens op deze of deze manier gaan organiseren. Wij weten het, met deze wetenschap moeten wij er voor gaan zorgen dat de mensen die in deze branche werken dat ook op een goede manier moeten kunnen doen, een wijze van werken – ik ben dat van harte met mevrouw Goyert eens – die ook recht doet aan de vorm van opvang. Juist omdat het systeem zo onder druk staat, moeten wij aan de voorzichtige kant beginnen. Ik zou het heel vervelend

Dijkma

vinden om, als je het andersom doet, bijvoorbeeld na drie of vier maanden te moeten zeggen dat ook dat nog moet worden teruggeschroefd. Het is belangrijk om een voorstel te doen waarvan wij denken dat het soelaas biedt aan de problemen waarvoor wij staan. Ik begrijp het punt en het is ook geen onwil om er iets mee te doen – het zit wel als mogelijkheid in de route van het wetsvoorstel – maar ik denk dat voorzichtigheid hier wel op zijn plaats is en dat wij het voor de uitvoeringsdiensten ook wel werkbaar moeten houden en ook voor de gastouders. In Groningen ken ik toevallig wat mensen die gebruikmaken van gastouderopvang. Als meer kinderen uit meer gezinnen komen, hebben gastouders die vaak ook tegelijk. Ze komen dus niet twee dagen bij de ene en twee dagen bij een ander. Vaak worden kinderen ook gemengd opgevangen en dan kiest een gastouder er vaak voor om dat in eigen huis te doen. Dat werkt gemakkelijker en het kan ook en dat is natuurlijk prima. In ieder geval in Groningen maar ook op een aantal andere plekken zie je dat er systemen van gastouderopvang ontstaan die zeer succesvol zijn en waarvan wij heel grote verwachtingen van hebben.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Gaat de staatssecretaris mij nog even uitleggen wat het verschil is tussen gastouder A die bij gezin X en gezin Y twee dagen per week in het huis van de vraagouders oppast en een gastouder die die kinderen bij haar thuis opvangt, wat nu dus niet meer mag? Wat maakt het voor de GGD uit als hij in de toekomst op twee plekken moet controleren wat door twee mensen wordt gedaan in plaats van een?

Staatssecretaris **Dijkma**: De GGD geeft aan dat het dan onhelder is waar hij op welk moment moet zijn. Daar hebben wij gewoon wel mee te maken.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Ik ben dat niet met de staatssecretaris eens. Als je zo'n ingrijpende maatregel neemt en je mensen verbiedt om op twee verschillende plekken te werken, dan moet je daar een grondige onderbouwing voor hebben!

Staatssecretaris **Dijkma**: Dat is zo, maar als je een systeem wilt dat ook controlebaar is, zul je uiteindelijk rekening moeten houden met wat de mensen die daarmee moeten werken ons zeggen. Ik heb met hen natuurlijk ook een afspraak gemaakt, ook over de inzet van middelen en de manier waarop wordt gecontroleerd. Uw veronderstelling dat als er op meer plekken gewerkt wordt dat per saldo misschien wel juist tot minder lasten zal leiden omdat er minder gastouders komen, kan ik niet onderschrijven. Dat is niet zo, want dit systeem is niet alleen vanuit de vraag bepalend, maar vaak ook vanuit het aanbod.

Voorzitter. Ik kom op de financiële consequenties. Mevrouw Dupuis vroeg nadrukkelijk wat dit betekent qua administratieve lasten. Actal heeft dat in kaart gebracht en berekend. De structurele extra lasten zijn vrij gering. Belangrijk is dat gastouders worden aangemeld in een centraal register. Nu zijn ze overigens ook aangemeld in een register, maar dan een gemeentelijk register. In de toekomst zijn er dus niet meer zo'n 400 registers maar een. Soms moeten er natuurlijk ook wijzigingen worden gemeld. Ook dat moet nu ook al. Ook is er natuurlijk de inspectielast, maar daar staat tegenover dat in de afgelopen jaren wel een enorme besparing is geboekt

qua administratieve lasten, zowel voor de bedrijven als voor de burgers. Dat heeft bijvoorbeeld te maken met de invoering van de verplichte werkgeversbijdrage. Je ziet dat dit leidt tot bedragen voor bedrijven waarmee zo'n 9 mln. winst is geboekt qua administratieve lasten. Ook voor burgers zijn die bedragen naar beneden gegaan. Desalniettemin is ook voor de toekomst belangrijk dat wij streven naar een versobering van het toezicht, risicogestuurd. Nogmaals, de uitgebreide vorm van toezicht is eenmalig, om als het ware de overgang naar het nieuwe systeem te ondersteunen. Daarna wordt het risicogestuurde toezicht toegepast en wordt steekproefsgewijs gecontroleerd.

De groei in de gastouderopvang is fors. De toename is onvergelijkbaar met alle andere vormen van opvang: ruim 400%. Het rapport "Groei van kinderopvang. Een onderzoek naar de oorzaken" maakte duidelijk dat in 2007 43% en in 2006 40% van de kinderen die voor het eerst van de gastouderopvang gebruikmaakten, voorheen gewoon in familieverband of bij vrienden werden opgevangen, zonder inmenging van de overheid. Dat was dus een vorm van opvang waar geen toeslag tegenover stond; het betrof naastenliefde, goed nabuurschap of hoe je het ook wilt noemen.

De heer **Thissen** (GroenLinks): Voorzitter. Een dergelijke redenering kun je ook toepassen op mantelzorg. Vroeger deden we dat zelf, maar toen kwam het pgb en als gevolg daarvan kunnen mantelzorgers nu declaraties indienen. Maar de redenering dat het zo'n hoge vlucht heeft genomen en het daarom maar moet worden ingedamd, kan toch niet geldig zijn? Dat is toch een slechte redenering?

Staatssecretaris **Dijkma**: Dat hangt af van je standpunt. Het andere mogelijke standpunt is: je wilt met deze wet arbeidsparticipatie bevorderen, je weet dat die ook plaatsvindt zonder bijdrage van de overheid en je weet dat middelen schaars zijn. Iedereen die verantwoordelijkheid draagt, vraagt zich in zo'n geval af hoe met een bepaalde bijdrage een maximaal effect kan worden bereikt. Informele opvang in huiselijke kring blijft mogelijk. Als dat niet het geval was, had u gelijk. Wij vragen niet aan de gastouder of hij of zij een familielid is, of een buurman of -vrouw. Wij vragen wel of mensen bereid zijn om voor het professionele bedrag dat ze krijgen, enige vorm van kwaliteit te leveren. Dat lijkt mij in dit systeem redelijk.

De heer **Thissen** (GroenLinks): Ik hoorde zojuist een andere redenering, namelijk: eerst deden opa's, oma's, ooms, tantes, neven, nichten dat gratis vanwege hun betrokkenheid; nu heeft de overheid ter stimulering van de arbeidsparticipatie een financiële regeling bedacht en potverdorie, men gaat er gebruik van maken, en met 400% groei wel zo ernstig dat de zaak uit de bocht vliegt en we dus moeten gaan indammen! Diezelfde redenering zou ook van toepassing zijn op mantelzorgers en pgb's. U komt dus zelf met een dergelijke redenering, alsof u de mensen die dit eerst vrijwillig deden, nu verwijt dat zij gebruikmaken van een mogelijkheid die u heeft geboden. Dat is toch de wereld op zijn kop? Het was toch de bedoeling dat mensen hiervan gebruik gingen maken?

Staatssecretaris **Dijkma**: Ik denk niet dat het goed is om hierover te praten in een sfeer van verwijten. U zegt

Dijkma

dat dit de bedoeling was, maar ik vraag mij af of dit echt de bedoeling van de wetgever is geweest toen in 2005 de Wet kinderopvang werd geïntroduceerd in uw midden. Als dit echt de bedoeling was geweest had men, met het potentiële aantal gebruikers, andere ramingen bij het wetsvoorstel gepresenteerd. Ik denk dus dat dit een onvoorzien effect was. De goede kant ervan moeten we behouden, namelijk dat informele opvang aantrekkelijk is en een volwaardige keuze moet zijn. Dat neemt echter niet weg dat er soms dingen in de familiale sfeer worden gedaan die losstaan van economisering van dat soort relaties, ook in de sfeer van zorg. Wij doen dit aanbod, maar kunnen en moeten daarbij ook kijken naar de effecten. Omdat we van iedereen een bijdrage vragen in de sfeer van kinderopvang, zou het ook vreemd zijn om de gastouderopvang helemaal buiten beschouwing te laten: we vragen van ouders immers ook een bijdrage voor kinderdagverblijven, of voor buitenschoolse opvang.

Nu de vraag naar het precieze aantal gastouders waarop wordt gerekend in de toekomst. Mevrouw Meulenbelt zei dat 5000 à 8000 niet hét aantal kan zijn. Welnu, het is een minimumaantal. Het aantal van 35.000 dat zij noemde is in ieder geval ongewis. Het lastige is in de huidige opvang dat die zich voor een groot deel buiten ons zicht afspeelt, alleen al vanwege de vaak zeer informele organisatie. De informatie die gastouderbureaus ons leveren blijkt ook niet altijd met de werkelijkheid te corresponderen. Wij proberen met ons systeem, dat werkt met flexibele aannames, de reële aantallen zo goed mogelijk te voorspellen. Om die reden ook hebben we, bijvoorbeeld bij het aanbieden van opleidingen, landsbreed afspraken gemaakt; als het aantal aanmeldingen veel hoger blijkt, moet je daar namelijk goed op kunnen inspelen. Wij streven dus naar flexibiliteit en dat maakt de zaak ook spannend. Het komt dus niet doordat wij het niet willen berekenen en ook niet doordat we de zaak niet in beeld willen brengen. Deze sector onttrok zich gewoon aan ons oog, zeker tot voor kort. Met de nieuwe systematiek moeten wij een goed beeld kunnen krijgen en goed kunnen inspelen op een groei in aanmeldingen. Ik hoop van harte op rust in het systeem. Die kun je echter ook creëren door duidelijk te zijn over wat je van mensen vraagt, hoe ze daaraan kunnen voldoen en ook door hen daarbij te helpen. In dit hele traject lijkt de ondersteuning voor gastouders mij van groot belang.

Mevrouw Meulenbelt vroeg verder naar de misbruik- en oneigenlijkgebruikproblemen die men zoal tegenkomt en in hoeverre dit wetsvoorstel daarop een antwoord is. Destijds zei SIOD, volgens mij nu SEO geheten, dat het financieel voordeel voor de gastouders moest worden verminderd en dat we ervoor moeten zorgen dat de uitvoeringskosten transparant worden. Dat gaan we doen. We gaan ook de gastouderbureaus meer richten op kwaliteit: er komt een verhoudingsgetal tussen het aantal mensen dat werkzaam is in een gastouderbureau en het aantal aansluitingen met gastouders. Als iemand namelijk in zijn eentje een gastouderbureau heeft met 1000 gastouders, kan dat nooit goed zijn; dan is dat een fake bureau met louter antwoordapparaten. Dat is nu deel van de praktijk, onze mensen van justitie worden daar regelmatig mee geconfronteerd. Belangrijk is ook dat inzichtelijk wordt gemaakt wie gastouders zijn; dat zal worden geregistreerd, niet alleen op gemeentelijk niveau, maar ook landelijk, zodat de Belastingdienst kan

vaststellen of rechtmatig toeslagen worden verleend en de inkomstenbelasting van gastouders daadwerkelijk wordt betaald. Ook dit was een groot probleem. Bovendien kunnen inwonende personen geen gastouder meer zijn. We kwamen tegen dat iemand zijn moeder in huis liet wonen, die zich kwalificeerde als gastouder. In de toekomst kan dat niet meer. Ook moeten de opvanguren inzichtelijk en controleerbaar zijn. We laten het betalingsverkeer dus niet meer onderling tussen gastouders en vraagouders verlopen, maar via het gastouderbureau. Het aantal uren wordt tevens gemaximeerd en we gaan koppelen aan gewerkte uren. Verder moet het toezicht worden verbeterd. Er is dus echt door alle betrokkenen gezegd dat het onvoldoende is om alleen de gastouderbureaus te controleren. Als je dat blijft doen, als het ware op afstand van de mensen die het werk doen, dan heb je geen effectief toezicht. Natuurlijk kan er in de toekomst risicogestuurd gewerkt worden omdat duidelijker is welk gastouderbureau gewoon goed is – dan kan er ook veel zorgvuldiger en terughoudender worden opgetreden – en welk gastouderbureau in de gaten moet worden gehouden. In het laatste geval wordt er vaker steekproefsgewijs thuis gecontroleerd. Wat wij nu willen regelen, is eenmalig van aard.

De **voorzitter**: Hoeveel tijd denkt de staatssecretaris ongeveer nog nodig te hebben?

Staatssecretaris **Dijkma**: Ik ga met mijn laatste opmerking in de weer. Wij proberen een systeem te maken dat redelijk en billijk is en dat, zodra het goed werkt, meer op afstand kan functioneren dan nu in het debat lijkt.

Mevrouw Dupuis heeft gevraagd: waarom kijken wij niet gewoon naar het buitenland want daar doen ze toch ook goede dingen? Dat hebben wij gedaan. Ik zal ingaan op de landen die mevrouw Dupuis met name noemde: België en Finland. De Belgen hebben echt een heel ander systeem. Een liberale fractie zal daar om twee redenen waarschijnlijk niet veel mee hebben. Ten eerste is het systeem vooral aanbodgestuurd. Ik weet niet zeker of mevrouw Dupuis dat een goed plan vindt. Ten tweede is er een leerplicht voor kinderen vanaf tweeënhalf jaar. Dat is een totaal andere uitgangssituatie dan de onze. In Finland hebben ouders veel langer ouderschapsverlof. In dat systeem is de basisvoorziening vrij uitgebreid, maar daar wordt navenant belasting voor gevraagd. Du moment dat mevrouw Dupuis dit voorstelt, bedenk ik er een mooi systeem bij. Het is echter op deze manier niet mogelijk met de middelen die wij momenteel beschikbaar hebben, ook omdat wij met de beschikbare miljarden meer kinderen moeten bedienen. Wij kunnen daarom niet op een vergelijkbare manier werken. Wij werken wel, met een ander wetsvoorstel, aan de harmonisatie van de voorschoolse voorzieningen zodat die op orde komen. Daarmee wordt van onderop een beweging georganiseerd. Dat heeft geen positief of negatief effect op het voorliggende wetsvoorstel. De ramingen daarvoor zijn apart gedaan en daaruit blijkt dat extra middelen nodig zijn, maar die zijn ook gereserveerd. Die staan op de begroting. Overigens is het voor een deel een gemeentelijke verantwoordelijkheid. In die zin is er geen relatie of mogelijk negatief effect.

Dijksma

Ik heb zo veel mogelijk vragen beantwoord, hoewel misschien niet allemaal. Ik doe dat graag in tweede termijn.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Voorzitter. Ik verzoek u om een schorsing, voorafgaand aan de tweede termijn, van ongeveer tien minuten.

De vergadering wordt van 15.25 uur tot 15.35 uur geschorst.

Mevrouw **Dupuis** (VVD): Voorzitter. Namens de VVD-fractie nog twee, niet echt nieuwe punten.

Ten eerste de maximering. Wij hebben even gerekend. De gemiddelde werkduur in een week is 38 uur. Als je dat maal 4,5 doet, heb je per maand een aantal uren van 170. Ons is niet duidelijk waarom dat dan niet de grens is. Als je het zo doet, is er gelijk een kader waarbinnen ook de zzp'ers kunnen vallen. De ongelijkheid wordt daarmee wat minder groot. Waarom wordt in die AMvB niet 170 uur per maand als maximaal vergoedbare uren opgevoerd?

Ten tweede blijven wij tegen het toetsen. Daarvoor heb ik twee argumenten genoemd. De grote vraag blijft wat je moet toetsen. Te denken valt aan kennis en volwassenheid, rijpheid en emotioneel evenwicht. Het toetsen stuit ons ook tegen de borst omdat ouders daardoor minder keuze krijgen. De niet-opgeleiden zouden de gastopvang kunnen doen, terwijl in de crèches en de voorschoolse opvang wel kwaliteit wordt geboden. Ouders kunnen dan kiezen. Waarom moet het zo betuttelend en paternalistisch worden geregeld?

Dan de casuïstiek van zaken die fout zijn gegaan. Het is de vraag of de fouten die de staatssecretaris heeft genoemd, worden opgelost door het stellen van kwaliteitseisen aan de gastouders. Misschien spelen daarin wel heel andere zaken een rol, maar dat kan op zo'n korte termijn niet worden uitgezocht.

Ten slotte hoorde ik net nog dat er verschillende landen zijn met informele systemen voor opvang, zoals België en Israël; er zijn er vast nog veel meer. In de genoemde landen loopt het heel redelijk en is er in ieder geval geen sprake van kwaliteitstoetsing. Voor de VVD-fractie blijft dit een bijzonder zwaar punt als het gaat om de acceptatie van dit wetsvoorstel.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Voorzitter. Ik wil de staatssecretaris graag hartelijk danken voor haar antwoorden. Mijn tweede termijn spits ik toe op drie onderwerpen waarbij wij nog wat scherpere toezeggingen van de staatssecretaris willen. In het wetsvoorstel zit natuurlijk ook een aantal goede dingen, zoals het tegengaan van de ABC-constructies. Wij weten allemaal dat er misstanden zijn in de wereld van de kinderopvang, maar de goeden mogen niet onder de kwaden lijden. Ik weet niet of het reglementair kan, maar ik stel voor om de antwoorden van de staatssecretaris af te wachten. Als die niet bevredigend zijn, willen wij in derde termijn over die drie punten een motie indienen.

In de eerste plaats hebben wij moeite met de koppeling met de gewerkte uren. Een onderzoek is prachtig, maar het is vaag waar dat onderzoek zich op

gaat richten en op welke termijn er uitsluitel over komt. Mag ik de staatssecretaris zo verstaan dat voor de werknemers in ieder geval nog dit parlementaire jaar, dus voor 1 juli 2010, een koppeling wordt gelegd tussen het aantal gewerkte uren en de aanspraak op kinderopvangtoeslag? Voor de groepen waarbij dit wat lastiger is, kan daarna zo snel mogelijk een vergelijkbare regeling komen.

In de tweede plaats begrijp ik niet waarom het voor de GGD ondoenlijk is om twee plekken te controleren als daar twee verschillende gastouders werken en dat dit niet zo is als er één gastouder werkt. De verborgen doelstelling van het wetsvoorstel kan toch niet zijn om het gastouderschap te ontmoedigen terwijl daarvan door veel mensen tot volle tevredenheid gebruik wordt gemaakt? Het is bovendien de vraag of het verbod juridisch houdbaar is.

In de derde plaats weegt de terugbetalingsregeling voor mijn fractie behoorlijk zwaar, omdat er een terugwerkende kracht zou gelden. In welke situatie moeten vraagouders de toeslag terugbetalen als een gastouder zich niet gekwalificeerd heeft? Ik vraag de staatssecretaris om de specifieke situaties aan te geven.

Mevrouw **Goyert** (CDA): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris voor het verdedigen van dit wetsvoorstel: dat heeft zij met verve gedaan. Het is duidelijk dat wij bij dit onderwerp vanuit verschillende standpunten redeneren. Een aantal zaken zijn leidinggevend: de fraudegevoeligheid van de wet en de financiële bezuiniging.

Wij hebben heel duidelijk gemaakt hoe belangrijk de koppeling van die uren is; de PvdA-fractie heeft er een motie over aangekondigd. Met een goed systeem kan de fraudegevoeligheid behoorlijk worden teruggedrongen, veel meer dan door veel controleren.

De staatssecretaris heeft weinig gezegd over hoe zij de bezuiniging kan waarmaken. Zij investeert, maar zegt dat dit eenmalig is. Wat is er dan eenmalig en wat blijft er? Ook is niet helemaal duidelijk hoe de financiële verhouding is tussen het bureau, de gastouder en de vraagouder. De staatssecretaris wil bezuinigen. De kosten rijzen inderdaad de pan uit; het gaat om grote bedragen. Het is de vraag wat je er als samenleving voor overhebt; daar hebben wij het over.

Ik wil van de staatssecretaris dus nog een nadere toelichting op het financiële verhaal en een harde toezegging dat er een ander systeem komt. Wij steunen dan ook de motie van de PvdA-fractie.

Mevrouw **Meulenbelt** (SP): Voorzitter. Ook ik dank de staatssecretaris voor de manier waarop zij heeft geprobeerd om onze vragen te beantwoorden. Ik constateer dat zij van alle punten die ik heb ingebracht, op slecht één punt iets van een soort zachte toezegging heeft gedaan: er wordt onderzoek gedaan naar die koppeling.

Terwijl de staatssecretaris mij probeerde te overtuigen, is het voor mij steeds duidelijker geworden op hoeveel verschillende gedachten dit wetsvoorstel hinkt, die elkaar bovendien dwarszitten. Als werkelijk was geconstateerd dat er aanzienlijk wordt gefraudeerd, als de staatssecretaris dit had willen terugdringen om de kosten te beperken

Meulenbelt

en zo te bezuinigen, als er een goede analyse en een goed plan voor het tegengaan van fraude hadden gelegen – koppeling is de meest voor de hand liggende manier om er iets te doen – dan had de staatssecretaris mij zonder meer meegekregen. Als wij vragen naar de fraude, krijgen wij echter een verhaal over de deskundigheidsbevordering. Ik zie niet wat de relatie daartussen is, want deskundigheidsbevordering gaat fraude niet tegen. Ook meer controle door de GGD gaat de fraude niet tegen. Als ik vraag op welk probleem dit het antwoord is, krijg ik eigenlijk geen verhaal. Indien het op dit moment te veel geld kost, zou ik besparen op de hoge kosten voor extra controles: wacht daar een jaartje mee tot het rond is.

Verder zijn er de punten van mevrouw Linthorst, die ook voor ons zwaar wegen. Het antwoord op die twee plekken is: de GGD heeft anders geen helderheid waar men heen moet en dan subsidiëren we een Tom Tom. Het lijkt mij dat de GGD hierin niet de opdrachtgever is, en zeker niet degene die mag beslissen welke gastouders die tot nu toe goed hebben gefunctioneerd, opeens niet meer op twee adressen mogen zijn. Overigens kun je precies daar nog enige fraude verwachten. Waarom zouden gastouders en vraagouders die tevreden met elkaar zijn, ermee akkoord moeten gaan dat dit niet meer mag?

Over terugbetaling heeft de staatssecretaris het helemaal niet gehad. Ik vind dit een onbillijke regeling. Mensen worden verplicht om een examen te doen, terwijl zij dat wellicht helemaal niet nodig hebben. Ik heb de staatssecretaris niet horen ontkennen dat dit gewoon een verkapte poging is om tot minder gastouders te komen. Op deze manier vallen veel gastouders namelijk gewoon af. Ik vind ook dat de staatssecretaris niet op een heldere manier heeft gereageerd op mijn opmerking dat dit eigenlijk allemaal was bedoeld om vrouwen aan het werk te krijgen. Nu hebben wij deze vrouwen aan het werk en gaan wij er duizenden weer uit dat werk schuiven. De manier waarop dit gebeurt, is mijns inziens ook niet helder. Deskundigheidsbevordering wordt als methode gebruikt om mensen te ontmoedigen of uit het werk te zetten. Dat is mijns inziens een oneigenlijk gebruik van dit middel.

Dit wetsvoorstel rammelt aan alle kanten. Ondanks het feit dat de staatssecretaris met enorm enthousiasme heeft geprobeerd om mij te overtuigen, zie ik nu zelfs nog duidelijker dan voorheen wat er niet goed is aan dit wetsvoorstel. Het spijt mij zeer.

□

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik heb niet veel toe te voegen aan wat mijn collega's al hebben gezegd. Het feit dat de vraagouder moet terugbetalen als de gastouder het certificaat niet haalt, vind ik een omkering van zaken. Ik heb van de staatssecretaris begrepen dat een gastouder de kosten heel snel kan terugverdienen. Het moet daarom geen probleem zijn om de verantwoordelijkheid te leggen waar die hoort, namelijk óf bij de gastouder, óf bij het gastouderbureau. Kan de staatssecretaris nog eens ingaan op dit punt?

Natuurlijk, het is waar dat er te veel wordt uitgegeven en uiteraard moet misbruik worden bestreden. Wie wil dat niet? De oorspronkelijke bedoeling van deze regeling was echter, de arbeidsparticipatie van ouders, mannen en vrouwen, te verhogen. Naar ik aanneem blijft dit

mogelijk. Als de groei doorgaat, worden de mogelijkheden daartoe toch niet ingeperkt? Ik hoor op deze vraag graag een antwoord.

Een ander punt dat ons sterk bezighoudt is de eenplaatsopvang. Mijn collega's hebben hierover al gesproken. De staatssecretaris stelde dat dit probleem niet groot is, omdat de meeste gastouders liever op één plaats werken. Dat is interessant. Ouders kunnen zelf in overleg met gastouders bepalen waar de opvang plaatsvindt. Dit moet niet worden tegengewerkt op grond van het technische argument dat de GGD geen mogelijkheden heeft om dit te faciliteren. Als gastouders met vraagouders afspreken om de opvang samen op één plek te organiseren, is dat geen enkel probleem. Het is echter te gek voor woorden om een gastouder te verbieden om op meer dan één plaats te werken.

Het allerbelangrijkste zei de staatssecretaris aan het begin van haar betoog. Ik dank haar voor het feit dat zij heeft gesteld dat gastouderopvang waardevol is en behouden moet blijven. De misstanden die hierbij optreden, moeten worden tegengegaan. Mijn fracties zijn het daarmee volledig eens.

Eigenlijk is het jammer dat wij niet wat dieper kunnen ingaan op de vraag wat nu precies de bedoeling is van kinderopvang en wat de rol daarvan is bij de opvoeding van de kinderen. Wat is de rol van de harmonisatie met de VVE en het peuterspeelzaalwerk die de staatssecretaris nastreeft? Ik hoop dat wij daarover nog eens een stevig inhoudelijk debat met de regering kunnen voeren.

Ik kom op mijn laatste punt, namelijk de koppeling met het aantal gewerkte uren. Ik kan het niet beter verwoorden dan mevrouw Linthorst heeft gedaan. Ik sluit mij op dit punt volledig bij haar aan. Een systeem kan niet 100% sluitend worden gemaakt. Wij moeten het systeem zo sluitend mogelijk maken. De staatssecretaris stelt dat er wellicht rechtsongelijkheid ontstaat tussen werknemers en zzp'ers. Dat argument spreekt ons niet aan. Bij een helder standpunt hoort niet de stelling dat eventueel misbruik legitiem is en dat daarin ongelijk wordt gehandeld. Dat is onmogelijk.

Naar ik aanneem zal ook het criterium leeftijd worden meegenomen in het onderzoek naar het aantal uren dat kan worden vergoed. Dit is ook in de Tweede Kamer aan de orde geweest. Ik ben het verder eens met de opmerking van de staatssecretaris over de koppeling met het aantal gewerkte uren. Ik concludeer daaruit dat die koppeling wordt ingevoerd. Ik hoop te zijner tijd te horen wanneer dat zal gebeuren.

□

De heer **Thissen** (GroenLinks): Voorzitter. Mijn fractie is niet voor economisering van relaties. Ook is mijn fractie geen voorstander van economisering van de samenleving. Wij hebben echter een Wet kinderopvang. Met deze wet is gereguleerd wat in de praktijk is ontstaan. Toen wij de wet invoerden, vermoedden wij dat wij meer vrouwen aan het werk zouden kunnen krijgen als wij dit zouden faciliteren en accommoderen. Op deze manier zou het voor vrouwen minder zwaar worden om zorg en arbeid te combineren. Met een knipoog werd indertijd ook gezegd dat dit wellicht ook een manier was om meer vaders aan het uitvoeren van zorgtaken te krijgen. Het laatste is een beetje gelukt, het eerste is heel goed gelukt.

Thissen

Vervolgens is er een budgettair probleem ontstaan in het deel van de begroting waarvoor de staatssecretaris verantwoordelijk is. Dat ontken ik niet. Ik heb de staatssecretaris verleid om met haar collega en de penningmeester van het kabinet, Wouter Bos, aan de slag te gaan. Wij moeten dit niet zien als een kostenpost, maar als een investering in een dynamische, werkbare arbeidsmarkt waarop een groter deel van de beroepsbevolking meer duurzaam actief kan zijn. Dit past geheel in de lijn van de adviezen uit het rapport van de commissie-Bakker "Naar een toekomst die werkt". Hierdoor zal de arbeidsparticipatie omhoog gaan, waardoor vervolgens de opbrengst van de inkomstenbelasting stijgt en de schatkist wordt gevuld.

Het beleid rond kinderopvang van de staatssecretaris is dus eigenlijk een vorm van voorfinanciering van de kosten die vanaf 2014 of 2015 ontstaan. Als wij niet op deze wijze voorfinancieren, dan zal de arbeidsparticipatie stabiliseren of zelfs dalen. Gecombineerd met de demografische ontwikkeling leidt dat vanaf 2014 en 2015 tot een gigantisch probleem dat niet in geld is uit te drukken. Dit zal wellicht leiden tot de noodzaak om overal op de begroting te bezuinigen. Daarom vind ik dat wij niet eindimensionaal moeten kijken naar de kinderopvang, maar dat wij de kinderopvang moeten opvatten als een instrument om de arbeidsmarkt meer dynamisch te maken. Dit alles past in de lijn die in het rapport van de commissie-Bakker wordt uitgezet, een rapport dat blijkbaar iedereen in Den Haag alweer is vergeten. In dat kader heb ik gezegd dat de regeling wellicht beter ondergebracht had kunnen worden bij het ministerie van SZW. Dat heb ik niet gezegd omdat ik zou menen dat de vleespotten bij SZW beter gevuld zijn. Ik weet namelijk als geen ander hoe beperkt gevuld de vleespotten bij SZW soms zijn. Het ging mij met name om deze "inclusieve gedachte".

De staatssecretaris gaat vervolgens bezuinigen. Ik betreur dat, omdat wij niet alleen worden geconfronteerd met een bezuiniging, maar ook met het optuigen van een bureaucratisch systeem. Daarin zijn wij in Nederland erg goed. Ook dit systeem is gebaseerd op wantrouwen in iedereen. Ik stel mede namens de fractie van D66 dat onze fracties de ogen niet sluiten voor fraude en misbruik. Ik ben aan het begin van mijn betoog vergeten te zeggen dat ik mede namens de fractie van D66 spreek. Nu ik eindelijk eens namens die fractie mag spreken, vergeet ik dat te zeggen! Fraude en misbruik hebben plaatsgevonden en vinden nog steeds plaats. Daarop moet adequaat worden gereageerd. Volgens onze fractie is de combinatie te maken tussen gewerkte uren of te werken uren enerzijds, en het aantal uren dat gastouderschap nodig is anderzijds. Dat komt heel goed in die richting. Daarvoor is geen extra onderzoek nodig. Volgens ons kan de staatssecretaris morgen met de voorzitter van het inlichtingenbureau bezien of zijn bureau die informatie kan leveren. Die voorzitter is volgens mij ook nog eens lid geweest van de commissie-Bakker. Ik ben het eens met collega's die stellen dat de zzp'ers eventueel later kunnen inschuiven als dat nu nog wat lastig is.

Ik plaats vraagtekens bij het optuigen van het hele circus rond de certificering. Zoals ik gisteren al zei, waren mijn ouders niet gecertificeerd. Mijn schoonouders, die toen onze kinderen jong waren regelmatig op hen pasten en hen verzorgden, waren niet gecertificeerd. Mijn huis is niet gecontroleerd door de GGD om na te gaan of het

wel kindvriendelijk, veilig etc. is. Allemaal niet. Ik betwijfel ook ernstig of dit allemaal nodig is. De staatssecretaris tuint een heel circus op, met een redenering die in ieder geval onze fractie absoluut niet overtuigt. Als wij dit gaan doen, is het hek van de dam. Ik heb niet voor niets in interrupties al vergelijkingen gemaakt met de pgb's in de zorg en met de mantelzorgers en alle verantwoordelijkheden en zware taken die op hun schouders liggen. Als de staatssecretaris slaagt in haar missie, ben ik bang dat de staatssecretaris van VWS ook nog op de verkeerde manier inspiratie krijgt.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de staatssecretaris met het verzoek om zo bondig mogelijk te zijn.

□

Staatssecretaris **Dijksma**: Voorzitter. Ik zal mijn best doen. Ik kies er dan ook voor om de leden individueel te antwoorden. Dat gaat in deze fase het snelste.

Mevrouw Dupuis vroeg waarom ik de grens van 230 uur heb gekozen en waarom niet bijvoorbeeld 170 uur. Dat debat kunnen wij later nog voeren, omdat de Kamer de AMvB nog in haar midden heeft hangen, om het zo maar te zeggen. Het heeft iets te maken met een berekening op basis van arbeidsuren, namelijk de 40-urige werkweek, en de dagarrangementen die wij in het kader van de motie-Van Aartsen/Bos zijn gaan aanbieden. Ouders zijn bovendien niet alleen aan het werk. Voordat zij gaan werken moeten zij ook reistijd hebben om kinderen weg te brengen. Daarop is die berekening gebaseerd.

Waarom is de berekening voor de bso-leeftijd nagenoeg dezelfde als voor kinderen in de dagverblijven? Dat is een interessante vraag. Het komt omdat ouders in de periode van de zomervakantie van schoolgaande kinderen niet zes of acht weken vrij zijn. Ouders zijn vaak eerder weer aan het werk. Daarom moet je in het aanbod aan uren in ieder geval een periode meewegen om ouders tijdens de zomerperiode het werken niet onmogelijk te maken. Er is wel eens gedacht dat het om de vakantie van ouders zou gaan, maar dat is niet zo. Het gaat om de vakantie van de kinderen terwijl ouders werken. Daarbij is participatie natuurlijk een belangrijk uitgangspunt voor het berekenen van de uren.

Er werd het een en ander gezegd over de vraag of wij niet bezig zijn om iets neer te zetten wat uiteindelijk geen antwoord is op het voorliggende probleem. Een aantal leden vroeg dit; onder anderen de heer Thissen eindigde zijn inbreng met een opmerking hierover. Mijn stelling is dat wij dat niet aan het doen zijn, omdat wij ervan uitgaan dat degenen die op dit moment goed in de weer zijn en geen problemen veroorzaken, dit hele voorstel helemaal niet als een drempel zien. Dat merk je als je praat met mensen die nu al in de gastouderopvang werken. Bijvoorbeeld een gastouderbureau als Berend Botje in het Noord-Hollandse zegt dat het van zijn gastouders al veel meer vraagt dan de gestelde deskundigheidseisen.

Ik wil overigens niet zeggen dat ik dat een goed uitgangspunt vind. Ik ben het namelijk eens met mevrouw Goyert dat je het moet doen op een manier die geen oneigenlijke drempel vormt. Om die reden hebben wij gekozen voor het voorliggende traject. Voor mensen die ervaring hebben in de gastouderopvang en hebben

Dijksma

laten zien dat zij op een goede manier met kinderen in de weer zijn, is dit namelijk een prima te halen traject. Hierbij houden wij bijvoorbeeld ook rekening met het feit dat mensen geen examens willen doen. Het voordeel van zo'n EVC-traject is nu net dat er geen examen is. Mensen die toetsvrees hebben, zoals voorkomt in het leven, vinden zo dus de route waarlangs zij kunnen lopen. Het is naar mijn mening bovendien belangrijk om rekening te houden met het feit dat het bestaande systeem aan alle kanten kraakt en piept. Daardoor hobbelen wij voortdurend van incident naar incident en is de gastouderopvang, ook maatschappelijk gezien, al een tijdlang niet op een goede manier in discussie.

De vergelijking met het buitenland werd nogmaals gemaakt. Daarop heb ik in eerste termijn al geantwoord. Wij zullen elkaar daarin nu niet vinden. De Nederlandse situatie is nu eenmaal echt een heel andere. In de ontwikkeling van de kinderopvang kennen wij een andere cultuur dan in sommige andere landen. Eigenlijk pas vanaf het jaar 2000 is er bijvoorbeeld een kentering te zien in de wijze waarop ouders over kinderopvang denken. Dat is daarna steeds sneller gegaan. Heel lang was kinderopvang een soort last resort. Je wilde daar eigenlijk liever niet terecht. Je ging eerst allerlei andere opties af, en als het echt niet lukte, kwam de kinderopvang in beeld. Het prachtige is dat die situatie nu langzamerhand kantelt. Ouders zien dat je kinderen met kinderopvang als het ware ook een kans kunt bieden. Wij lopen daarin voor een deel achter bij andere landen. Wij halen dat in – daar ben ik heel blij mee – maar het betekent dat de parallel met andere landen niet zo gemakkelijk een-op-een te trekken is.

Mevrouw Linthorst wilde op drie punten graag een scherpere toezegging. Ik zal mijn best doen, maar ik moet erbij zeggen dat ik soms afhankelijk ben van anderen. Over de koppeling met gewerkte uren heb ik gezegd dat de regering als uitgangspunt heeft gesteld dat zij daaraan gaat werken. Dat willen wij ook. In weerwil van de adviezen die wij hebben gekregen, is dit een onderwerp dat wij niet loslaten. Wij zien dit als de basis voor het toekomstige systeem. Iedereen, van welke partij ook – dat is ook in deze Kamer te zien – is het er feitelijk over eens. Dat is het mooie. Wat op dit moment tussen ons in staat is niet de kwestie of wij het echt willen. Als mevrouw Linthorst mij nogmaals zou vragen of wij het echt willen, luidt het antwoord ja. Ik weet niet met hoeveel meer passie ik het kan zeggen: ja, dat wil ik echt. Wij hebben ook aangegeven waarom wij dat willen. De vraag is alleen hoe wij er komen. Daarvoor moeten wij een afweging maken over een aantal zaken die in de uitvoering in de weg staan. Deze liggen op juridisch terrein, onder meer wat betreft de rechtsongelijkheid, op het terrein van de beschikbaarheid van gegevens en het kunnen koppelen van gegevens, en op het puur praktische terrein van ICT-systemen. Is het mogelijk en werkbaar om het in één systeem te doen? Hoe zit het precies met de administratieve lasten? Wat zijn bijvoorbeeld de kosten van het invoeren van zo'n systeem en welke oplossing is daarvoor te vinden?

Zoals ik het begrijp, wil mevrouw Linthorst eigenlijk dat wij haast maken. Wij moeten gewoon opschieten. Dat kunnen wij doen op basis van een voorstel. Zo'n voorstel wil ik vlak voor de begrotingsbehandeling in deze Kamer hebben liggen. Dan kunnen wij bespreken hoe wij het gaan doen en op welke termijn. Als mevrouw Linthorst mij echter bijvoorbeeld vraagt om nu toe te

zeggen dat wij dit per 1 juli 2010 voor de groep werknemers regelen, dan vraagt zij mij eigenlijk om buiten mijn boekje te gaan. Dat betekent namelijk dat ik iets moet toezeggen over het uitvoeren van een systeem dat niet onder een dienst van mezelf ressorteert maar onder de Belastingdienst – die zal daarmee immers in de weer moeten – terwijl ik niet op voorhand kan zeggen dat deze dat voor elkaar heeft. Ik vraag dus echt clementie. Weliswaar ben ik absoluut bereid om tempo te maken, ook met het voorstel, maar een toezegging voor de door mevrouw Linthorst genoemde termijn kan ik praktisch gezien niet doen, omdat ik daarvoor de positie niet heb. Dat is het eerlijke verhaal. Als ik die positie wel had en zeker zou weten dat het lukt, zou ik dat zonder aarzeling zeggen.

De tweede vraag ging over meerdere locaties. Ik begrijp het argument dat je per saldo misschien niet meer locaties krijgt als je zou toestaan dat gastouders op meerdere locaties werken. Maar je krijgt er wel een ander type opvang door. Mensen gaan bijvoorbeeld voor een middagje werken. Wij weten dat daarmee in het verleden heel veel problemen zijn geweest. Het ging hierbij om mensen die nog geen ervaring hadden met het gastouderschap. Zij kwamen voor een middagje of een deel van een dag in het systeem. Je ziet dan dat locaties wisselen en vervangen worden. Daardoor zal het lastiger zijn om het toezicht op het systeem goed te organiseren, zeker in de overgangperiode. De GGD heeft daar heel veel last van, ook nu al. Dit toezicht is voor de GGD niet goed uitvoerbaar. Natuurlijk bepalen de uitvoeringsdiensten in dit land de regels niet. Maar politici zijn er wel verantwoordelijk voor dat uitvoeringsdiensten hun werk kunnen doen. Als uitvoeringsdiensten allemaal het signaal afgeven dat je dit wetsvoorstel niet op deze manier moet willen, moet je jezelf als verantwoordelijk politicus ook afvragen: negeer ik dat signaal, omdat ik het wetsvoorstel wil doorvoeren, of luister ik ernaar? Het is al moeilijk genoeg voor de GGD. Dat hebben we immers met elkaar vastgesteld. Daarom heb ik ervoor gekozen om naar ze te luisteren en om ze serieus te nemen, als de GGD dit van mij vraagt.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Met dit wetsvoorstel worden gastouders geregistreerd en gekwalificeerd. Hierdoor zal de situatie die de staatssecretaris schetst, van gastouders die af en toe een middagje werken, zich niet meer voordoen. Het gaat om gezinnen die graag opvang aan huis willen. Ik verzoek de staatssecretaris dringend om daarover nog eens na te denken. Wij krijgen schrijnende brieven van zulke gezinnen, bijvoorbeeld omdat er een autistisch kind in het gezin is. Deze gezinnen hebben naar volle tevredenheid voor twee dagen in de week een gastouder. Maar als dit wetsvoorstel doorgaat, kan die gastouder niet meer in het gezin komen, omdat die gastouder ook in een ander gezin al twee dagen in de week werkt. Dat kan toch niet de bedoeling zijn? Laat de GGD mij eens uitleggen welke lastenverzwaring het oplevert als dat gezin met een autistisch kind een nieuwe gastouder moet zoeken. Dat is al heel erg ingewikkeld. Wat is het nadeel voor de GGD als de oorspronkelijke gastmoeder in het gezin blijft? Dat begrijp ik gewoon niet.

Staatssecretaris **Dijksma**: In het verleden is er niet aan huis gecontroleerd. Dat gaat de GGD nu wel doen. We hebben met elkaar vastgesteld dat dit sowieso al een

Dijksma

lastenverzwaring oplevert. Overigens moet ik tegenspreken wat mevrouw Meulenbelt suggereerde, namelijk dat de kosten voor de uitvoering hoger zouden zijn dan de opbrengst.

Mevrouw **Meulenbelt**: (SP): Ik heb dat niet gezegd.

Staatssecretaris **Dijksma**: Dan neem ik het voor mijn rekening.

Het is niet zo dat de kosten voor de uitvoering op enigerlei wijze afbreuk doen aan de opbrengst van het wetsvoorstel. Het gaat erom dat het wetsvoorstel uitvoerbaar moet zijn. Ik ben met mevrouw Linthorst van mening dat we een kwetsbaar thema te pakken hebben. De komende maanden moeten wij bekijken hoeveel problemen dit in de praktijk met zich brengt. Ik heb het voornemen om de vinger aan de pols te houden. Ook ben ik bereid om, indien het wetsvoorstel een groot probleem oplevert, in het aanbod voor gastouderopvang iets te doen. Het is dus niet zo dat deze kwestie voor mij afgekaart is.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): De staatssecretaris geeft niet echt antwoord op de vraag waarom het voor de GGD in de ene situatie ingewikkelder is dan in de andere. Ik heb deze vraag nu een paar keer gesteld. Ik begrijp dat het antwoord kennelijk moeilijk te geven is. Kan de staatssecretaris mij toezeggen dat zij half september een argumentatie van de GGD aan mij stuurt, waaruit klip-en-klaar blijkt dat er sprake is van een fundamentele lastenverzwaring?

Staatssecretaris **Dijksma**: Dat zeg ik toe.

Mevrouw **Meulenbelt** (SP): Ik zit ook nog steeds met dezelfde vragen. Om te beginnen denk ik dat de GGD ons de wet niet voorschrijft. Wij willen dat kinderen worden opgevangen en willen vastleggen wie dat doen. Ik geloof sowieso niet echt dat de GGD dit niet zou kunnen. Dit is heel makkelijk te ondergraven. Opeens, als een aap uit de mouw, komt het argument van de mensen die een middagje willen oppassen. Dat argument hoor ik voor het eerst. Ik heb helemaal niet gehoord dat mensen die een middagje willen oppassen, überhaupt het probleem zijn. Dat begrijp ik ook niet. Gaan mensen frauderen voor de bedragen die gemoeid zijn met een middagje oppassen? Moeten we het daarvoor alle mensen verbieden om op twee adressen op te passen? Daar breekt mijn klomp.

De **voorzitter**: Ik attendeer de leden erop dat ik hen, telkens in andere bewoordingen, telkens dezelfde vragen heb horen stellen.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): De staatssecretaris was helder toen het ging over de koppeling aan het aantal gewerkte uren. Zij is daar voor. De staatssecretaris is echter niet helder op dit punt, namelijk het verzorgen van opvang op meer dan een plek. Wil de staatssecretaris dit wel of niet? Ik ga ervan uit dat de staatssecretaris dit wel wil, gezien de toelichting die zij zojuist gaf. Als dit zo is, is zij dan bereid om op dezelfde wijze als voor het aantal uren opvang, dat bij de begroting voor 2010 aan de orde komt met een brief van de staatssecretaris, de problematiek ook dan klip-en-klaar, met een oplossing eraan

gekoppeld, aan ons voor te leggen? Maar de kernvraag is of de staatssecretaris dit wil of niet.

Staatssecretaris **Dijksma**: De vergelijking die de heer De Boer trekt, gaat niet helemaal op. Op basis van de mogelijkheden die de Tweede Kamer al heeft gecreëerd, heb ik ruimte om dit wetsvoorstel op dit punt aan te passen. Als blijkt dat deze maatregel een effect heeft dat wij niet beogen, ben ik bereid om het wetsvoorstel op dit punt aan te passen. Mevrouw Linthorst wilde een brief in september. De heer De Boer heeft het nu over vlak voor de begrotingsbehandeling. Ik kan mij voorstellen dat september ook mogelijk is. Ik zal dan de informatie aan de Kamer bieden die nodig is om ook hierbij een reële afweging te kunnen maken. Daarop heb ik al bevestigend geantwoord.

De heer **Thissen** (GroenLinks): De staatssecretaris klinkt nu heel toegeeflijk en toeschietelijk naar de Eerste Kamer, maar als iets niet werkt, is het toch altijd nodig dat het wordt aangepast? Die belofte is toch altijd aan de orde bij wet- en regelgeving?

Staatssecretaris **Dijksma**: Dat klopt, maar ik word ook gevraagd om deze toeschietelijkheid. En als ik hem dan geef, is het weer niet goed.

De heer **Thissen** (GroenLinks): De Eerste Kamer heeft de staatssecretaris er van tevoren voor gewaarschuwd dat iets misschien niet werkt. Hier geldt dus het principe: beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Een deel van de Kamer geeft de staatssecretaris als advies om te keren.

Staatssecretaris **Dijksma**: Nu doet de heer Thissen het voorkomen alsof er geen uitwisseling van inhoudelijke argumenten heeft plaatsgevonden. Ik probeer oprecht te laten zien dat er ook een aantal argumenten is om het wetsvoorstel niet op voorhand te wijzigen. Daar kan de heer Thissen het al dan niet mee eens zijn. Ik begrijp het ook als de heer Thissen het er niet mee eens is. Maar ik neem hierin niet alleen een standpunt in, maar ben ook verantwoordelijk voor de uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel.

Ook het terugbetalingsverkeer was voor een aantal Kamerleden, aangevoerd door mevrouw Linthorst, een belangrijk onderwerp. Twee dingen wegen hierbij mee. Er is altijd alleen maar een terugbetalingsplicht op het moment dat men ook een voorschot neemt op een toeslag. Lang niet iedereen doet dat. Sommige mensen dienen pas aan het einde een verzoek voor een toeslag in. Verder moeten wij er alles aan doen om te voorkomen dat ouders überhaupt moeten terugbetalen. Daarmee ben ik het eens. Hoe kunnen we dat doen? Al heel snel, in september, moet duidelijk worden of gastouders zich aanmelden voor het EVC-traject, dan wel voor het mbo-examen. Zodra mensen zich daarvoor melden, weet de vraagouder eigenlijk al dat hij met een serieuze gastouder te maken hebt. Het gaat hierbij namelijk om iemand die zegt: oké, ik wil dat doen. Verder beginnen we met een intensief communicatietraject. We proberen sowieso alle mensen om wie het gaat, te bereiken. Dan weten zij op welk moment ze waaraan moeten voldoen.

We raden ook aan om zowel gastouders als gastouderbureaus een rol te geven in de communicatie met

Dijksma

ouders. Mevrouw Goyert zei terecht dat je mag verwachten dat er een vorm van overleg is tussen vraagouder en gastouder. Bijvoorbeeld: deze wet speelt, je hebt een aantal maanden de tijd om aan de deskundigheidseis te voldoen en ben je dat van plan? Dat type gesprek voer je natuurlijk altijd met elkaar, ook over andere dingen, zoals over de vraag hoe om te gaan met de kinderen en welke dingen je als vraagouder belangrijk vindt. We proberen om het aanbod qua deskundigheidseis zo snel mogelijk op orde te hebben, om veel mensen, zeker mensen die al gekwalificeerd zijn en via een EVC op basis van hun portfolio snel hun ervaringscertificaat ophalen, in het systeem te hebben voordat de wet feitelijk in werking treedt.

We hebben overwogen om de gastouder meer verantwoordelijkheid te geven, ook financieel. De heer De Boer sprak hierover. Dat kan niet, omdat er geen directe relatie is tussen de overheid en de gastouder. Er is een relatie tussen de overheid en de vraagouder die de toeslag krijgt. Omdat we niet willen dat het risico eenzijdig wordt neergelegd, hebben we ervoor gekozen om de gastouderbureaus voor een deel verantwoordelijk te stellen. Vraagouders kunnen, in geval van nalatigheid, een deel van hun kosten verhalen op de gastouderbureaus. Dat is als prikkel voor de gastouderbureaus ingebouwd, zodat ze, als ze vraagouders zeggen dat de gastouders in hun bestand voldoen aan de wet en te vertrouwen zijn, zich er ook echt van vergewissen dat dit zo is. We hebben dus geprobeerd om via diverse stappen het risico voor vraagouders zo klein mogelijk te maken. Risico's helemaal uitsluiten kun je niet, maar dat is ook nu al niet zo. Ook nu vordert de Belastingdienst soms geld terug van vraagouders als blijkt dat zij ten onrechte gebruik hebben gemaakt van een vorm van opvang.

Hiermee heb ik ook de vragen van mevrouw Goyert voor een belangrijk deel beantwoord. Zij zegt terecht dat we veel moeite doen om de fraudegevoeligheid uit het systeem te halen, zodat we op de lange termijn kunnen vertrouwen op een houdbaar stelsel.

Mevrouw Meulenbelt heeft een aantal punten uit haar eerste termijn herhaald. Zij vroeg onder andere naar de relatie tussen deskundigheidsbevordering en fraude. Die relatie is in die zin te leggen, dat daar waar er nu problemen zijn, dat vaak te maken heeft met mensen die bijvoorbeeld niet echt werken als gastouder, maar zich wel als zodanig melden. Je merkt dat mensen die al langere tijd, al voor de Wet kinderopvang, werkzaam waren als gastouder, en daar dus ook enige vorm van deskundigheid in hebben ontwikkeld, nooit de mensen zijn tegen wie we aanlopen als het om problemen gaat. Deze sector is gevoelig gebleken voor mensen die willen meedoen zonder het oogmerk om werkelijk als gastouder aan de slag te gaan, en voor gastouderbureaus die dat uitlokken, want ook dat gebeurt. Beide proberen wij te veranderen.

De heer Thissen zegt dat hij niet op voorhand uit is op een economisering van de familierelaties. Dat vind ik goed. We hebben zojuist onderstreept dat dit belangrijk is.

Hij zegt: zie kinderopvang als een investering. Met alle respect, dat doen we ook. Als er per jaar 1 mld. bij gaat uit algemene middelen en we structureel 700 mln. in het systeem investeren, dan kan hij niet volhouden dat dit kabinet kinderopvang niet als een investering ziet. Sterker nog, er is nog nooit zo veel geld bij gegaan.

Wat we hier nu doen, zal geen hindernis zijn voor de mensen die op dit moment gastouder zijn en dat met veel plezier en op een goede manier doen. Het zal wel een probleem zijn voor de mensen die om een andere reden in het systeem zitten. Helaas zijn dat er behoorlijk veel. Het is ook waar dat we, naast inhoudelijke redenen, gewoon maatregelen moeten nemen die geld opleveren om een aantal zaken in de kinderopvang in de toekomst betaalbaar te houden. Ik heb daar nooit geheimzinnig over gedaan. Dat is de verantwoordelijkheid waar we ook voor staan. Ik probeer die op een inhoudelijk verantwoorde manier waar te maken.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Voorzitter. Volgens mij zijn wij een aantal stappen verder gekomen. De staatssecretaris zegt dat zij in september de gastouderbureaus al met de gastouders wil laten praten. Dat geeft een signaal af over de vraag of je met een betrouwbare gastouder te maken hebt. Wil de staatssecretaris bij die gesprekken ook aan gastouders vragen wie van hen er problemen mee heeft om op niet meer dan één werkplek werkzaam te zijn? Dan kunnen wij eind dit jaar, als we half september ook de brief van de GGD hebben ontvangen, ons standpunt bepalen. Ik vind het jammer dat de staatssecretaris niet verder wil gaan over die twee plekken. Ik maak daar geen halszaak van, maar ik wil er wel op terugkomen en de vinger aan de pols houden.

Over de koppeling aan het aantal gewerkte uren zegt de staatssecretaris dat zij niet in de positie is om andere bewindslieden te committeren. Wij denken dat het een ondersteuning van het beleid van de staatssecretaris is als wij de andere bewindslieden daartoe oproepen.

We dienen daarom een motie in.

Motie

De **voorzitter**: Door de leden Linthorst, De Boer, Goyert, Meulenbelt, Thissen, Schouw, Ten Hoeve en Dupuis wordt de volgende motie voorgesteld:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de Wet kinderopvang bedoeld is om de combinatie van betaalde arbeid en zorg te faciliteren;

constaterende dat:

- de huidige wet niet voorziet in een koppeling tussen het aantal uren verrichte betaalde arbeid en de aanspraak op een toeslag voor kinderopvang;
- het ontbreken hiervan de mogelijkheid schept voor oneigenlijk gebruik van de toeslag;
- het voorliggende wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid om bij AMvB in deze koppeling te voorzien;
- de situatie van de zzp'ers dermate complex is dat een koppeling voor deze categorie werkenden op korte termijn niet realiseerbaar is;

draagt de regering op, deze koppeling voor werknemers uiterlijk op 1 juli 2010 bij AMvB te realiseren en voor de

Linthorst

zzp'ers op zo kort mogelijke termijn daarna een vergelijkbare regeling te treffen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Zij krijgt letter H (31874).

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): De tweede motie betreft de terugwerkende kracht in de kosten. Natuurlijk wordt soms belasting teruggevorderd, maar hierbij gaat het om het terugvorderen van een bedrag, omdat een ander niet aan een kwalificatie voldoet. Dat vinden wij een wezenlijk verschil.

Ik dien daarom de volgende motie in.

Motie

De **voorzitter**: Door de leden Linthorst, De Boer, Goyert, Meulenbelt, Thissen, Schouw en Ten Hoeve wordt de volgende motie voorgesteld:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de Wet kinderopvang voorziet in de mogelijkheid tot het terugvorderen van verstrekte toeslagen als een jaar na inwerkingtreding van de wet blijkt dat de gastouder zich niet heeft gekwalificeerd;

overwegende dat deze regel:

- rechtsonzekerheid creëert voor zowel vraag- als gastouders, die erin kan resulteren dat ook goedwillende, tot de doelgroep van de regeling behorende personen van gebruik zullen afzien uit vrees voor niet voorzienbare financiële consequenties;
- botst met de regel van overgangsrecht dat maatregelen ten nadele niet met terugwerkende kracht worden geëffectueerd;

verzoekt de regering, de terugbetalingsverplichtingen te beperken tot die gevallen waarin wilens en wetens toeslagen zijn geclaimd zonder de intentie aan de in de wet gestelde voorwaarden te voldoen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Zij krijgt letter I (31874).

Staatssecretaris **Dijksma**: Voorzitter. Ik zal op zo meteen de twee moties reageren. Ik zal uiteraard onderzoek doen naar de beleving van gastouders inzake de twee plekken. Ik vraag de Eerste Kamer mij wel toe te staan om dat eventueel rechtstreeks te doen. Het is de vraag of dat via de gastouderbureaus moet, maar dat onderzoek doen wij uiteraard. Dat is ook nodig omdat je anders niet kunt weten of er een probleem is, dat je eventueel moet bijstellen.

Ik kom op de twee ingediende moties. Allereerst de motie-Linthorst c.s. (31874, H) over de koppeling met gewerkte uren. Het is niet zo dat er geen inhoudelijk commitment is van andere bewindslieden, want dat

commitment hebben wij al uitgesproken in onze reactie op de brief van de commissie-Van Rijn. Het enige probleem zit in de wijze waarop je een termijn stelt en in de vraag of je die kunt halen. Dat probleem blijft er ook wel. Omdat wij uiteraard de geest van de motie steunen, maar niet helemaal zeker weten of het technisch gaat lukken, wil ik het oordeel over de motie aan de Kamer overlaten. De motie werd immers ook gebracht met de introductie dat de Kamer de motie zelf zag als ondersteuning van het beleid. Inhoudelijk is dat ook zo.

Over de motie-Linthorst (31874, I) moet ik helaas een ander oordeel vellen; die wil ik ontraden. In die motie worden namelijk twee veronderstellingen gedaan die niet goed zijn te realiseren. Er wordt gesteld dat wij moeten kijken naar wat de intentie van de vraag- en gastouder is. Intenties zijn echter niet te controleren. Het gaat erom of mensen feitelijk aan regels voldoen. Het is vervelend, maar dat is wel een heldere manier om te beoordelen of er recht is op een toeslag. Daarnaast wordt gesteld dat er een probleem zou kunnen zijn omdat dit onderdeel van het overgangsrecht is. Dat is echter niet zo. Sinds jaar en dag bestaat al een zelfstandig recht om de kinderopvang-toeslag terug te vorderen indien men niet aan de voorwaarden voldoet. Het overgangsrecht heeft daar per saldo niets mee te maken. Daarmee wordt eigenlijk meer vooruitgekeken naar de wijze waarop wij in het nieuwe stelsel met zaken willen omgaan. In die zin deel ik de intentie om het aantal vraagouders dat mogelijkwerwijs in de problemen komt, zo klein mogelijk te laten zijn. Dat kan ook, maar dat helemaal voorkomen of er een systeem op loslaten waarbij je naar de intenties van betrokkenen kijkt, is juridisch gezien een heel moeilijk te organiseren uitweg. Om die reden moet ik deze motie helaas ontraden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik dank de staatssecretaris voor haar reactie in derde termijn.

Dan komen wij nu tot afhandeling van het wetsvoorstel. Er wordt stemming gevraagd over dit wetsvoorstel. Ik stel voor om vanavond aan het eind van de vergadering over dit wetsvoorstel en de twee moties-Linthorst te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Voorzitter: Schuurman

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten (reparatie in verband met arresten van de Hoge Raad inzake pensioen- en lijfrente-aanspraken) (31990).**

De beraadslaging wordt geopend.

Mevrouw **Kneppers-Heijnert** (VVD): Voorzitter. Allereerst wil ik de staatssecretaris danken voor zijn serieuze en op sommige punten adequate reactie op de schriftelijke inbreng van de leden van de VVD-fractie. Dat